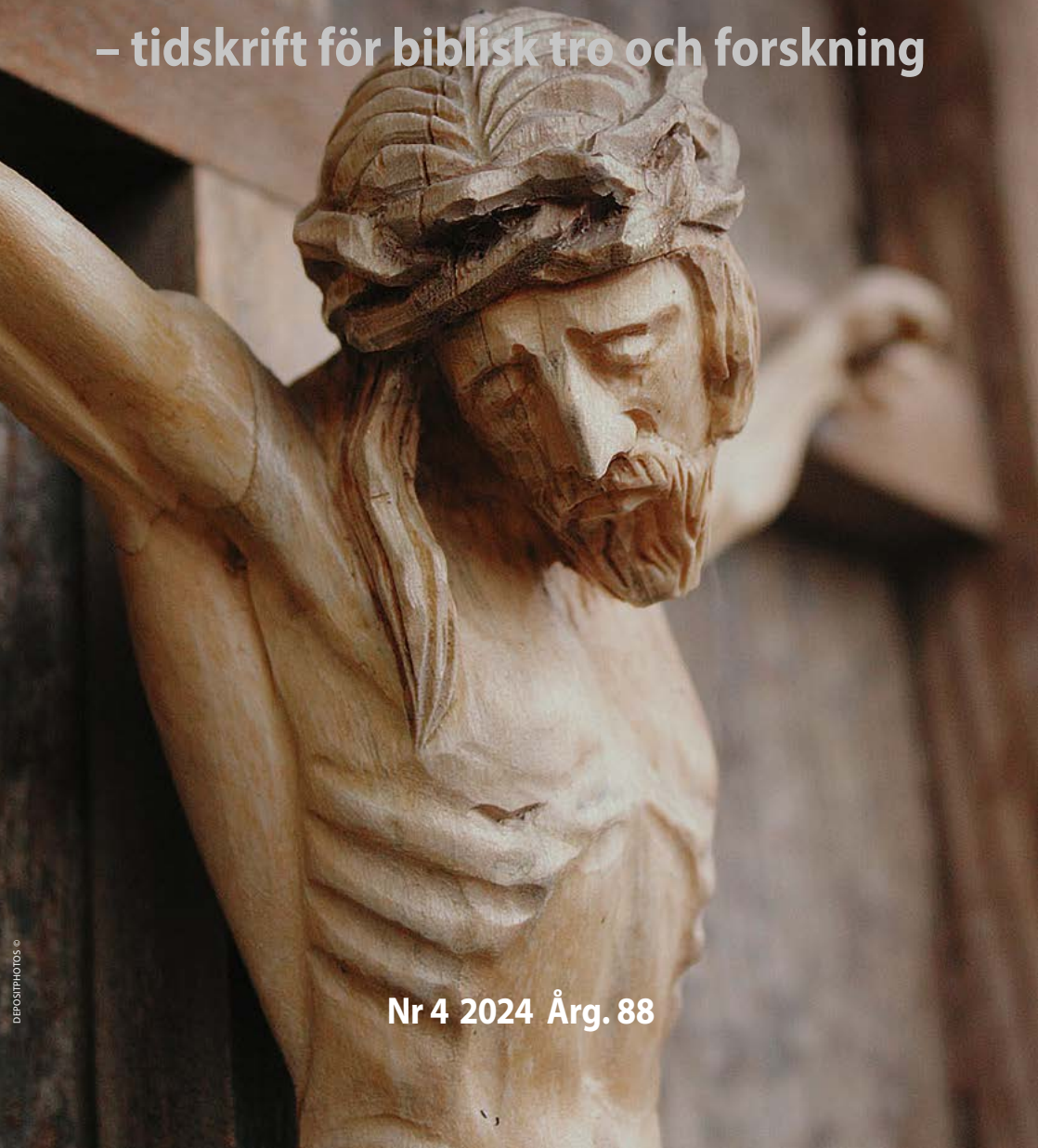

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 4 2024 Årg. 88

INNEHÅLL

Julhälsning. Tor Jakob Welde	145
Vem är en Gud som du? David Edwardsen	147
Varför behövs apokalyptik, ett borttagande av täckelset? SE	151
Vad Lär Bibeln om Antikrist? Holger Weiß	165
Den synkretistiske påven och hans kommande dom. L. Borgström ..	169
Varför behöver vi lagen? Ugis Sildegs	172
<i>Frågor och svar:</i> Bönen att Gud inte ska inleda oss i frestelse. SE	177
<i>Utblick över samtiden</i>	179
<i>Litteratur:</i> ”Och se, det var mycket gott.” Rec. av Ola Österbacka ..	188

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktion är Stiftelsens styrelse: Tor Jakob Welde (ordf, Nesttun), Seth Erlandsson (vice ordf, Västerås), Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Ola Österbacka (sekr, Vasa), Lars Borgström (Uppsala), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), samt för Lay-out mm Kjell Petter Bakken (Hafslvsfjord).

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701

Swish 123 626 9633

Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby

Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se

Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se

Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127

Förlagssekreterare; Elaine Svensson; förlagsassistent: Johanna Adriansson

Personliga e-postadresser (även styrelsen): fornamn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/2024

JULHÄLSNING

Vi närmar oss julen till minne av Fridsfurstens födelse i Betlehem, Davids stad. Vår Frälsare Jesus ankomst till jorden är den centrala punkten i världshistorien och vår tideräkning. Det finns goda skäl till att vi talar om tiden före och efter Kristi födelse. Så stor betydelse har denna händelse haft. En himmelsk härskara sjöng om frid på jorden bland människor som Gud älskar. Änglarna tänkte på den frid som endast barnet i krubban kunde ge. En stor kontrast mot hur det ser ut i världen! Varför så mycket krig? Många skyller på religionerna och tror att om man gör sig av med all religion så kan det en dag äntligen bli fred. Men i "Encyclopedia of Wars" (2001), som beskriver alla kända krig i historien och deras orsaker, får vi veta att i själva verket var det bara cirka sju procent av krigen som hade någon religiös orsak som också spelade in. Det är kampen om makt, rikedom och territorium som i de flesta fall ligger bakom.

Ett hopp om en framtida guldålder av yttre fred här på jorden stämmer inte överens med Bibeln. "Ända till slutet ska det råda krig", sa Guds ängel Gabriel (Dan 9:26). Samme Gabriel kom med bud till jungfru Maria att hon skulle bli havande och föda Jesus, Guds Son, en evig kung vars rike aldrig kommer att ta slut. Från krubban till korset skulle vägen gå för honom. I Abrahams ätt skulle alla släkter på jorden bli välsignade. Jesus skulle övervinna syndens, dödens och mörkrets makter och upprätta sitt fridrike genom sin försonande död på korset. Där, upphöjd från jorden, skulle han dra alla till sig, som han sa enligt Joh

12:32. Och han fullbordade sitt uppdrag segerrikt. Budskapet om försoning med Gud når ända till fjärran stränder, hans stora nådegåva förkunnas och förmedlas genom evangeliet.

Bibelns vittnesbörd om Jesus skapar tro och glädje. Herren är kung! Han har återlöst oss från all synd och skuld och besekrat döden för oss. Och genom dopet och tron är vi medlemmar i hans fridsrike och medborgare i det nya Jerusalem. Hur underbart detta är får vi inte uppleva fullt ut ännu. För dagarna är onda, världen är präglad av förgänglighet och död, mörkrets furste rasar omkring och vet att timglaset är på väg att ta slut.

Men vår framtid är ljus. Vi väntar på vår Herres återkomst med de dödas uppståndelse och på den nya himmel och nya jord där rättfärdighet bor, som Gud kommer att skapa. Först då kommer det att finnas en fullkomlig ”yttre” frid, och då kommer vi att kunna glädjas och vara lyckliga oavbrutet, för evigt, utan någon synd, frestelse, svaghet, lidande eller yttre eller inre fiender som stör oss det minsta. Han kommer att torka bort alla tårar från våra ögon. ”Ingen död ska vara mer, ingen sorg och ingen gråt och ingen smärta, ty det som förr var är borta” (Upp 21:4).

Må Gud välsigna årets julfrände i alla länder och ge glädje och frid till människors hjärtan tack vare Fridsfursten som föddes till jorden. Med det här numret av tidningen tackar vi i redaktionen alla våra läsare för att ni följer oss under 2024. Om Gud vill och vi får leva, planerar vi att fortsätta utgivningen även nästa år. Så prenumerera för år 2025!

*Tor Jakob Welde
Ordförande i Stifelsen Biblicum*

Vem är en Gud som du?

av David Edvardsen

Vem är en Gud som du, en som förlåter skuld och inte tillräknar synd hos dem som är kvar av din arvedel. Han håller inte kvar sin vrede för evigt, för han har sin glädje i nåd. Han ska förbarma sig över oss igen och trampa på våra missgärningar. Du ska kasta alla deras synder i havets djup. Du ska visa trofasthet mot Jakob och nåd mot Abraham, så som du med ed har lovat våra fäder i forntidens dagar (Mika 7:18–20).

Namnet Mika betyder ”Vem är som?” Som vad då? Som Gud! Mika är nämligen en kortform av Mikael = ”Vem är som Gud?” I de avslutande verserna av sin bok anknyter nu Mika till sitt namn med frågan ”Vem är en Gud som du?” och betonar hur unik den ende sanne Guden är. Han prisar Gud för hans barmhärtighet, nåd och trofasthet, att han är en Gud ”som förlåter skuld och inte tillräknar synd”. Med frågan ”Vem är en Gud som du?” visar Mika vad som är förlåtelsens ursprung. Han tackar Gud för att han är en sådan Gud som förlåter synd.

Om Gud inte var en sådan Gud hade vi varit illa ute. För Gud är en helig och rättfärdig Gud, och han har sagt: Ni ska vara heliga, så som jag är helig. Ingenting orent kan bestå inför honom. Han kan inte heller ta tillbaka sin lag med dess krav till oss. Och vi uppfyller inte hans krav, långt därifrån. Det är inte möjligt sådana vi nu är av naturen. Med synd blev vi födda, och det gör oss skyldiga inför Gud. Med skuld blev vi till i vår mors liv (Ps 51). Hur skulle det kunna komma något gott ur en sådan ond rot? Helt omöjligt. Vi är som dåliga träd som bara av oss själva kan bära dålig frukt, som hat, bitterhet, omoral, missunsamhet, självhävdelse, högmod, girighet, otacksamhet.

Helig och rättfärdig, likväl nådig och barmhärtig

David skriver i en psalm: ”Om du, HERRE, tillräknar synder, Herre, vem kan då bestå? Men hos dig finns förlåtelse” (Ps 130:3–4). Är icke Gud en förunderlig Gud, helig och rättfärdig, men likväl nådig och barmhärtig?

”Vem är en Gud som du, en som *bär bort skuld och går förbi överträdelse.*” Så står det mera ordagrant. Han går förbi överträdelse. Han återgäldar oss inte våra synder. Han lönar oss inte enligt vår skuld. Han ger oss inte vad vi förtjänat. I stället förlåter han oss. Han tillräknar oss inte våra missgärningar. Vem är en Gud som han?

Mika tackar Gud för att han *inte håller kvar sin vrede för evigt, för han har sin glädje i nåd.* Gud har skäl att vara vred på oss. Hur kan då han som inte förändrar sig, som är densamme igår och idag, inte hålla kvar sin vrede för evigt? ”För han har sin glädje i nåd.” Vem är en Gud som han, som gläder sig åt att vara nådig och barmhärtig?

Gud såg den nöd som vi skulle komma att hamna i innan den uppstod. Han såg redan av evighet, innan allt blev skapat, att mänskligheten skulle göra uppror mot honom och sätta sig i skuld till honom. Han såg nöden och greps av innerlig medkänsla. Han beslutade sända sin Son till världen för att frälsa oss från nöden. Gud själv blev en människa för oss. Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv, så att han inte tillräknar människorna deras missgärningar (2 Kor 5:19). Gud har gjort honom som inte visste av synd till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud (2 Kor 5:21). Kristus, Guds Son, är vår rättfärdighet som vår ställföreträdare. Lagens krav som vi inte har uppfyllt har han uppfyllt för oss. Lagens straff som vi inte är i stånd att bära har han tagit på sig för oss. Gud la straffet på honom (Jes 53:5) och han bar det frivilligt.

Vem är en Gud som du, som tar bort skuld och går förbi överträdelse? Han håller inte för evigt fast vid vreden, för han gläder sig över barmhärtighet. Gud visar oss sin barmhärtighet och nåd i evangeliet om sin Son Jesus Kristus. ”I honom är vi friköpta genom hans blod och har förlåtelse för våra synder” (Ef 1:7). Förlåtelse har vi alltså inte genom något som vi har gjort. Det är inte något vi har förtjänat, något vi förtjänar eller någon gång kommer att förtjäna. Kristus har vunnit förlåtelsen åt oss på korset genom sin död och sitt blod.

Profeten Mika säger vidare: *Han ska förbarma sig över oss igen.* Därmed påminner han om att det inte är första gången som Herren har visat oss barmhärtighet. Vi har ofta villat bort oss från honom genom överträdelse och synder. Men det har därmed inte tömt honom på nåd och barmhärtighet. ”Han ska förbarma sig över oss igen.” Han blir inte utled på att förlåta oss. Det kommer han att bevisa. David säger: ”Hos Herren finns nåd, full lösen finns hos honom” (Ps 130:7). Vi syndar

mycket varje dag och förtjänar inte något annat än straff. Men Herren ska återigen visa barmhärtighet. Hos honom finns en källa av nåd och barmhärtighet som aldrig blir tom.

Nåd och åter nåd

Aposteln Johannes bekräftar att nådens källa aldrig blir tom när han skriver om Guds Son: ”Av hans fullhet har vi alla fått, *nåd och åter nåd*” (Joh 1:16). När nöden var som störst efter Jerusalem förstörelse 587 f Kr skrev Jeremia: ”Det är inte slut med hans barmhärtighet. Den är ny varje morgon” (Klag 3:22). Därför prisar Mika Gud för hans barmhärtighet och nåd. Han är en sådan Gud som förlåter synd, *trampar på våra missgärningar och kastar alla våra synder i havets djup*. Detta visar oss hur nåderik och kärleksfull Gud är mot oss syndare.

Av nåd allena gjorde han oss till sina barn genom dopet. Där tvätade han oss rena från all synd. Det betyder inte att vi därmed har blivit syndfria, alltså på så sätt att vi inte längre har en syndig natur. Nej, vi måste bekänna med aposteln Paulus att det i vårt kött, i vår syndiga natur, inte bor något gott. Det vi vill som troende, det gör vi inte, i stället gör vi det vi inte vill (Rom 7:15,18). Men Gud tillräknar oss inte våra missgärningar. Han har klätt oss i sin Son: ”Alla ni som blivit döpta till Kristus har ikläts Kristus” (Gal 3:27). Han tillräknar oss alltså Kristi rättfärdighet och helighet. Vi är Guds barn genom tron på Kristus Jesus. I honom är vi rena och rättfärdiga, himmelen värdiga.

Fullständig förlåtelse

Gud vill fortsätta att visa oss barmhärtighet. Han kastar alla våra synder i havets djup, skriver Mika, alla utan undantag. Aposteln Johannes slår fast detsamma: ”Jesu, Guds Sons, blod renar oss från *all* synd” (1 Joh 1:7). Så fullständig är förlåtelsen att Gud är en sådan Gud som kastar alla våra synder ned i havets djup. Han kastar dem inte på grunt vatten där någon kan dra fram dem igen. Nej, i havets djup kastar han dem, på en plats där de inte kan hittas, där ingen kan nå dem. De är otillgängliga. De kan inte plockas fram och fördöma oss inför Guds domstol. Jesus säger: ”Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet” (Joh 5:24). Paulus skriver: ”Så finns nu ingen fördömmelse för dem som är i Kristus Jesus” (Rom 8:1).

”Han ska trampa på våra missgärningar”, säger Mika, och visar där-

med hur Gud umgås med oss när våra synder anklagar oss. Han avvisar anklagelsen och ger oss ro i samvetet. För vi har en som försvarar oss hos Fadern, Jesus Kristus, den rättfärdige. ”Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens” (1 Joh 2:2).

Mika betonar att Gud inte tillräknar synd hos sin ”arvedels kvarleva” (ordagrant översatt). Med ”kvarlevan” (på hebr. *sh'erith*) menas den troende *rest* av Israels barn som förtrostar på den erbjudna syndaförlåtelsen av nåd allena, inte på grund av våra laggärningar. ”För även om ditt folk, Israel, vore som havets sand, så ska *bara en rest* av det vända om” (Jes 10:22), bara en rest ta emot den oförtjänta frälsningens gåva.

Trofasthet och nåd

Mika avslutar sin bok med orden: ”Du ska visa *trofasthet* mot Jakob och *nåd* mot Abraham, så som du med ed har lovat våra fäder i forntidens dagar.” Den enda räddningen för syndare är Guds trofasthet och nåd. Guds löftesord håller att lita på och det är ett löfte om frälsning av nåd allena. Ordet som översatts med ”trofasthet” kan också översättas med ”sanning”. Johannes skriver: ”*Nåden och sanningen* kom genom *Jesus Kristus*” (Joh 1:17). Mika tröstar oss med ”nåden och sanningen”, Guds trofasthet. Jesus Kristus är uppfyllelsen av Guds frälsningslöfte. ”Han var *full av nåd och sanning*”, skriver Johannes (1:14). Gud vill bevara oss så att vi inte vänder förlåtelsen genom Kristus ryggen.

”Är vi trolösa förblir han trofast, för han kan inte förneka sig själv” (2 Tim 2:13). Han har lovat att bevara oss och han håller det han lovar. Paulus skriver till ”alla de heliga i Kristus Jesus som bor i Filippi” och därmed till alla kristna: ”Jag är övertygad om att han som har börjat ett gott verk i er också ska fullborda det till Kristi Jesu dag” (Fil 1:6). När vi somnar in ska Jesus Kristus hämta oss hem till sig. Och på den yttersta dagen när han kommer tillbaka i härlighet ska han uppväcka våra förgängliga kroppar och förvandla dem så att de blir lika hans härlighetskropp (Fil 3:20–21). För ”var och en som tror på honom ska inte gå förlorad utan ha evigt liv” (Joh 3:16).

Varför behövs apokalyptik, ett borttagande av täckelset?

Ordet apokalyptik kommer från det grekiska ordet *apokálypsis*, ordagrant "en avtäckelse". Verbet *apokályptein* betyder "att ta bort täckelset". Vad är det då som skymms av ett täckelse? Det är den andliga verkligheten. Vi kan inte se Guds sanna rike, det sanna Sion, den sanna frälsningen, och inte dess andliga fiender, "ondskans andemakter i himlarymderna" (Ef 6:12). Utan Guds särskilda uppenbarelse, den heliga Skrift, förblir frälsningen genom Jesus Kristus och hans rike dolt för oss. Paulus skriver: "Jag vill göra klart för er, bröder, att *evangeliet* som jag har predikat inte kommer från människor. Jag har inte fått det eller lärt mig det av någon människa, utan *genom en apokálypsis från Jesus Kristus*" (Gal 1:11–12).

Att den hånade och förnedrade Jesus Kristus är kung i Guds sanna rike, det syntes inte till det yttre. Att Messias (på grek. *Christós*/Kristus) skulle komma och fullborda den utlovade frälsningen utan att hans härlighet som kung syntes, det var förutsagt av Herrens profeter: "Se, *din kung* kommer till dig, rättfärdig och segerrik är han. *Han kommer ödmjuk*, ridande på en åsna, på en åsninnas föl" (Sak 9:9). "Som en späd planta sköt han upp inför honom, som ett rotskott ur torr jord. Han hade varken skönhet eller majestät när vi såg honom, inget utseende som vi drogs till. Han var *föraktad och övergiven av människor, en smärtornas man och förtrogen med lidande*" (Jes 53:2–3).

När judarnas ledare förde Kristus till den romerske prefekten Pilatus för att få honom dömd till döden, sa de: "Hade han inte varit en brottsling skulle vi inte ha överlämnat honom till dig" (Joh 18:30). Pilatus trodde att de förde Jesus till honom för att han gjorde anspråk på att vara en *jordisk kung* för *ett jordiskt, judiskt rike*. Han sa till Jesus: "Så du är judarnas kung? ... Ditt folk och överstepräster har överlämnat dig åt mig. Vad har du gjort?" Jesus svarade: "Mitt rike är inte av den här världen" (Joh 18:33–36). Det hade inte Pilatus förstått. "Guds rike kommer inte så att man kan se det med ögonen", hade Jesus redan tidigare klargjort för fariseerna som väntade på en Messias som skulle upprätta *ett jordiskt, synligt gudsrrike* (Luk 17:20).

Skuggbilder av den sanna verkligheten

Hur har fariseernas missuppfattning, som ännu idag är spridd inte bara inom judendomen utan också i vissa kristna kretsar, kunnat uppstå? Det beror på att GT:s profeter ofta **anknyter till Israels jordiska rike för att genom jämförelser och även kontraster undervisa om det som inte kan ses med ögonen, Guds andliga rike.** ”Jag har använt jämförelser (på hebr. *dimméh*) när jag talar genom profeterna”, säger Gud genom sin profet Hosea (12:10). Det behövs *liknelser och bilder från jordiska, synliga förhållanden* för att vi ska få undervisning om den osynliga verkligheten, Faderns eviga, himmelska rike och Sonen Messias som enda vägen dit för alla syndare. Jämför Jesu ord: ”*Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig*” (Joh 14:6). Utan Guds ”Under” är det omöjligt för en människa att komma in i Guds rike, lika omöjligt som för en kamel att komma igenom ett nålsöga (Matt 19:24–25). Därför bär den utlovade Frälsaren, Messias, namnet ”Under”, enligt Jesajas profetia i Jes 9:6.

Hebreerbrevet kallar bilder från det jordiska för **skuggbilder av den sanna verkligheten.** Så är t ex gamla förbundets överstepräst och hans ofertjänst en skuggbild av Messias som genom sitt försoningsoffer av sig själv öppnade vägen för oss syndare till Guds eviga rike. ”Jesu Kristi kropp har offrats en gång för alla. Alla andra präster står och förrättar sin tjänst dag efter dag och bär gång på gång fram samma offer som aldrig kan ta bort synderna. Men Jesus har framburit *ett enda syndoffer för alla tider*” (Heb 10:10–12). ”Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare” (Rom 5:8). ”*Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ändå ner*” (Mark 15:38). Förhänget symboliserade att vägen till Gud, den allraheligaste, var spärrad pga våra synder. Nu hade vägen öppnats för alla syndare genom Kristi fullbordade ställföreträdande gottgörelse.

Vad Kristus ställföreträdande har gjort för alla syndare, det är Bibelns glada budskap som har makt att omvända människor från ett avvisande av Kristus till en förtröstan på honom. ”Kristus gick inte in i en helgedom som är gjord av människohand och som bara är *en bild* av den verkliga helgedomen. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Guds ansikte för *vår skull*” (Heb 9:24). ”*Lagen (Toráh) ger en skuggbild av det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt*” (Heb 10:1).

De judar som bara accepterar ett *jordiskt* gudsrrike och därmed avvisar *att det utlovade nya förbundet har kommit i och med Jesus, att han är konungen i Guds sanna, himmelska rike*, om dem skriver Paulus: ”Än i dag ligger

en slöja över deras hjärtan när de läser Mose. Men när någon omvänder sig till Herren tas slöjan bort” (2 Kor 3:15–16).

De många reglerna i Toráh (Lagen) för vad som är rent eller orent, vad som får ätas och inte ätas, vilka högtider som ska firas och hur de ska firas, allt detta är bara en skugga som nu har tjänat ut genom att verkligheten bakom skuggbilderna har kommit, Messias och hans sanna Sion. ”Låt därför ingen döma er för vad ni äter och dricker eller när det gäller högtid eller nymånad eller sabbat. *Allt detta är en skugga av det som skulle komma, men själva verkligheten är Kristus*” (Kol 2:16–17). Till de troende, Guds sanna folk, skriver Hebreerbrevets författare: ”Låt oss ha blicken fäst på Jesus, trons upphovsman och fullkomnare” (12:2). ”*Ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, till änglar i mångtusental, till en festgemenskap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen*” (12:22–23). Om denna festgemenskap, det sanna Sion, profeterar Jesaja med sitt bildspråk: ”*HERREN Sebaot ska på detta berg göra en festmåltid för alla folk, en festmåltid med feta rätter och lagrade viner, feta, mustiga rätter och lagrat, klarat vin. Han ska på detta berg utplåna den slöja som beslöjar alla folk, det täckelse som täcker alla folkslag. Han ska utplåna döden för evigt. Herren GUD ska torka tårarna från alla ansikten och ta bort sitt folks vanära från hela jorden, för HERREN har talat*” (Jes 25:6–8).

Bibeln innehåller många skuggbilder och förebud för den sanna frälsningen

Bland Bibelns många förebud för och skuggbilder av Messias, hans frälsningsgärning och Guds sanna rike, som före den yttersta dagen inte kan ses med ögonen, kan nämnas Melkisedek, Salems (=fridens) kung (1 Mos 14:18–20, se Ps 110:4 och Heb 5:5–6,10), kung David (se bl a Hes 34:23–24, 37:25) och Davids son Salomo (2 Sam 7:11b–16,16,19, Matt 21:9,15). Bland Guds frälsningsgärningar i Israels historia intar räddningen ut ur Egypten och löftet om befrielse från den babyloniska fångenskapen en central roll som skuggbilder för den sanna frälsningen.

Räddningen från trældomen i Egypten

visar att frälsningen är helt och hållet Herrens förtjänst, en Guds undergärning. Den visar också vilken förmåga synden har att förblinda. Fastän Gud så tydligt visat sin stora makt och oförtjänta kärlek, förlorar Israels barn snabbt Guds godhet ur sikte när de blir förföljda och utsatta för olika prövningar: ”Fanns det inga gravar i Egypten, eftersom du har

fört oss hit för att dö i öknen? ... Det hade varit bättre för oss att tjäna egyptierna än att dö här i öknen” (2 Mos 14:11–12).

Gud kunde nu ha straffat dem omedelbart pga deras misstro och avfällighet. Men HERREN är ”en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och stor i nåd och sanning” (2 Mos 34:6). Han visar sin stora kärlek genom att rädda dem från förföljarna och klyva havet, så att de kunde gå ”rakt genom havet på torr mark, medan vattnet stod som en mur till höger och vänster om dem” (2 Mos 14:22). Ändå fortsätter de att klaga under den fortsatta vandringen. Efter en och en halv månad når de fram till Guds berg Horeb i Midjans land, det som Gud hade lovat Mose genom sin Son (”HERRENS Utsände”): ”Jag ska vara med dig. Och här är ditt tecken på att det är jag som har sänt dig: När du har fört folket ut ur Egypten, ska ni *hålla gudstjänst på detta berg*” (2 Mos 3:12).

Men vad händer? I stället för att hålla tacksägelsegudstjänst till HERREN, gör de sig en avgud och säger om den: ”Här är din gud, Israel, som har fört dig upp ur Egyptens land.” Mose bror Aron lät bygga ett altare framför avguden och de offrade brännoffer och gemenskapsoffer på det (2 Mos 32:3–6). Vilket grovt avfall från den ende sanne Guden! Så vittnar Bibeln gång på gång att de flesta vänder Gud ryggen och förkastar hans godhet och nåd.

Kanaans land, en skuggbild av Guds sanna rike

Gud hade lovat Abraham och hans efterkommande via Isak och Jakob (Israel) att få Kanaans land som en gåva. Det löftet står han fast vid fastän Israels barn ständigt sviker honom. Han håller sitt löfte att föra sitt upproriska folk till Kanaans land. HERRENS Utsände hade sagt till Mose när han uppenbarade sig i den brinnande busken: ”Jag har sett hur mitt folk förtrycks i Egypten... Därför har jag *kommit ner* för att rädda dem från egyptierna och föra dem ut ur det landet upp till *ett gott och rymligt land, ett land som flödar av mjölk och honung*” (2 Mos 3:7–8). Löftets land är en oförtjänt gåva och som sådant en skuggbild av Guds sanna rike.

Men när Israels barn mer än ett år efter uttåget ur Egypten och efter mycket klagande nådde fram till detta löftesland, tvivlade de flesta på Guds makt att kunna ge dem detta land. Tolv spejare fick besiktiga landet och kunde rapportera till Mose: ”Vi kom till det land som du sände oss till. Det flödar verkligen av mjölk och honung, och här är frukt därifrån” (4 Mos 13:28). Men alla utom två, Josua och Kaleb, tvivlade på att

Gud verkligen kunde ge dem detta land, för ”folket som bor i landet är starkt, och städerna är befästa och mycket stora”. ”Vi kan inte dra upp mot det folket, för de är för starka för oss” och ”inför Israels barn talade de illa om landet”. ”Då började hela församlingen ropa och skrika” och de sa till Mose och Aron: ”Om vi ändå hade fått dö i Egyptens land, eller om vi ändå hade fått dö här i öknen” (4 Mos 13:29–14:2).

Det utlovade landet är en gåva som bara kan tas emot i tro. Otron utestänger. HERREN sa till Mose och Aron: ”Hur länge ska denna onda församling klaga mot mig? Jag har hört hur Israels barn ständigt klagat mot mig. Säg nu till dem: Så sant jag lever, säger HERREN, jag ska göra med er *så som ni själva har sagt inför mig.* Här i öknen ska era döda kroppar falla, alla ni som har blivit mönstrade och är tjugo år eller äldre. Ingen av er ska komma in i det land som jag med upplyft hand lovade er att få bo i, ingen utom Kaleb, Jefunnes son, och Josua, Nuns son. Men era barn, som ni sa skulle bli fiendens byte, dem ska jag föra in där, och de ska lära känna *det land som ni har förkastat.* Men era döda kroppar ska falla här i öknen. Och deras barn ska vara herdor i öknen i fyrtio år och *få lida för er trolöshet* tills era döda kroppar har förmultnat i öknen” (4 Mos 14:27–33).

Efter de fyrtio åren i öknen fick Mose efterträdare Josua leda den nya generationen in i Kanaans land. Men liksom det egentligen inte var Mose som ledde folket ut ur Egypten utan ”HERRENS Utsände”, Guds evige Son, så måste Josua påminnas om vem deras verkliga härförare var: ”Medan Josua var vid Jeriko, hände det en gång att han lyfte blicken och *fick se en man stå där framför honom* med ett draget svärd i sin hand. Då gick Josua fram till honom och frågade honom: ’Tillhör du oss eller våra fiender?’ Han svarade: ’Nej, *jag är befälhavare över HERRENS här. Nu har jag kommit.*’ Då föll Josua ner till jorden på sitt ansikte, tillbad och sa till honom: ’Vad har min Herre för budskap till sin tjänare?’ Befälhavaren över HERRENS här sa då till Josua; ’Ta av dig dina skor, för platsen där du står är helig.’ Och Josua gjorde så” (Jos 5:13–15). Befälhavaren bekräftar med dessa ord att han är densamme som uppenbarade sig för Mose i den brinnande busken.

Den utlovade arvedelen hotas att gå förlorad pga otron

Efter att ha intagit Kanaans land på Josuas tid, inte genom egen kraft utan helt genom Guds undergärningar, avföll folket efter Josuas död från HERREN under domartiden. ”Israels barn gjorde det som var ont i

HERRENS ögon och tjänade baalerna. De övergav HERREN, sina faders Gud som hade fört dem ut ur Egyptens land, och följde andra gudar, gudarna hos folken som bodde omkring dem” (Dom 2:11–12). Guds vrede är stor mot synden och för med sig Guds dom. Men Gud är också stor i nåd och vill ingen syndares död. I sin kärlek grep han in gång på gång och frälste dem ur deras fienders hand. I sin barmhärtighet vädjade han: Vänd om, så att inte min vrede drabbar er, precis som den drabbade Sodom och Gomorra, Adma och Sebojim, med total undergång (se 1 Mos 19:23–29).

Under kungatiden var det lika illa med folkets trohet. På 700-talet f Kr hotas hela landet att ödeläggas av Guds vredesverktyg assyrierna pga folkets avfall från HERREN. ”Hade inte HERREN Sebaot lämnat kvar en liten rest åt oss, då hade vi blivit som Sodom, vi hade liknat Gomorra”, skriver Jesaja (Jes 1:9). Genom profeten Hosea, som verkade bland de nordliga tio stammarna (Nordriket), säger HERREN: ”Mitt folk hänger fast vid sin otrohet mot mig, och hur man än kallar dem till den som är därovan, upphöjer ändå ingen honom. Hur ska jag kunna överge dig, Efraim? Ska jag lämna dig, Israel? Hur ska jag kunna göra med dig som med Adma och behandla dig som Sebojim? Mitt hjärta vänder sig i mig, all min barmhärtighet vaknar. Jag vill inte utföra min brinnande vrede” (Hos 11:7–9).

Till sist måste dock domen komma och den drabbade först de tio stammarnas rike, Nordriket. 722 f Kr föll dess huvudstad Samaria och hela landet erövrades och lades under Assyriens välde. ”De övergav HERREN sin Guds alla bud och gjorde sig gjutna bilder i form av två kalvar. De gjorde också asherapålar åt sig och tillbad himlens hela härskara och tjänade Baal. De lät sina söner och döttrar gå genom eld och utövade spådom och trolldom. De sålde sig till att göra det som var ont i HERRENS ögon och väckte därmed hans vrede. Därför blev också HERREN mycket vred på Israel och försköt dem från sitt ansikte, så att endast Juda stam blev kvar” (2 Kung 17:16–18).

”Men inte heller Juda höll HERREN sin Guds bud, utan levde efter de seder som Israel hade infört” (2 Kung 17:19). 701 f Kr belägrades Juda och Jerusalem av assyrierna och hade rönt samma öde som Samaria, om inte HERREN gjorde det mänskligt sett omöjliga. Natten innan den stora assyriska armén skulle inta och lägga Jerusalem i ruiner ”gick HERRENS Ängel ut och slog 185 000 i assyriernas läger. När man steg upp tidigt nästa morgon, då låg där fullt av döda kroppar. Då bröt Assyriens kung

Sanherib upp och vände tillbaka” (Jes 37:36–37). Precis det som HERREN förutsagt om Sanherib skedde: ”Han ska inte komma in i denna stad, säger HERREN, för jag ska skydda och rädda denna stad för min tjänare Davids skull” (Jes 37:34–35).

I det längsta väntar Gud med domen över det avfalliga Jerusalem. Men till sist blir den oundviklig. Fastän Gud så tydligt visat sin kärlek och övernaturliga makt när han räddade staden undan assyriernas ödeläggelse, fortsatte de flesta att vägra lyssna till Guds ord. HERREN tvingas konstatera genom sin profet Jeremia: ”Från den dag jag förde era fäder ut ur Egyptens land och ända till i dag har jag förmanat dem gång på gång och sagt: *Hör min röst!* Men de lyssnade inte och vände inte örat till utan följde var och en sitt onda och hårda hjärta. Därför lät jag dem drabbas av allt det jag hade sagt i förbundet som jag befallde dem att hålla, och som de inte höll... De har inte velat höra mina ord utan har följt andra gudar och tjänat dem. Israels och Juda hus har brutit förbundet som jag slöt med deras fäder. Därför säger HERREN så: Se, jag ska låta en olycka drabba dem, som de inte ska kunna komma undan” (Jer 11:7–11).

År 605 f Kr sa Jeremia till judarna: ”I 23 år har HERRENS ord kommit till mig. Jag har talat till er gång på gång, men ni har inte velat höra. HERREN har sänt er alla sina tjänare profeterna gång på gång, men ni har inte lyssnat eller vänt örat till för att höra. De sa: *Vänd om, var och en från sin onda väg och sina onda gärningar! Då ska ni få bo kvar i landet som HERREN har gett er och era fäder för all framtid... Men ni har inte lyssnat till mig, säger HERREN, utan väckt min vrede med era händers verk till er egen olycka...* Hela detta land ska ödeläggas och förstöras, och dessa länder ska tjäna Babels kung i 70 år” (Jer 25:3–11). Så blev det. År 605 f Kr kom Juda under den babyloniske kungens kontroll. Många deporterades till Babylonien och Jerusalem med dess tempel lades i ruiner år 587 f Kr.

En rest ska vända om

Det är en allvarlig sak att om och om och om igen förkasta Guds nåd. Det kan leda till en oåterkallelig förhärdelse och så blev det. Redan på 700-talet hade Jesaja förkunnat förhärdelsesdomen över flertalet. ”*Även om ditt folk, Israel, vore som havets sand, så ska bara en rest av det vända om. Förödelse är beslutad*” (Jes 10:22). Eftersom denna rest ännu inte är inbärgad i Guds sanna rike, måste Guds frälsningserbjudande fortsätta

att förkunnas för både hedningar och judar fram till den yttersta dagen, betonar Paulus: ”Se här Guds godhet och stränghet: stränghet mot dem som avföll, Guds godhet mot dig om du blir kvar i hans godhet. Annars blir också du bortskuren” (Rom 11:22).

På Elias tid (800-talet f Kr), när Elia klagar: ”Herre, de har dödat dina profeter och rivit ner dina altaren. Jag ensam är kvar”, svarar Gud honom: ”Jag har lämnat kvar åt mig sjutusen man som inte har böjt knä för Baal” (1 Kung 19:10ff, Rom 11:2–4). Paulus tillägger: ”På samma sätt finns *också nu i denna tid* en rest som Gud utvalt av nåd” (v 5), dvs nu när den utlovade Messias har kommit och fullbordat den utlovade frälsningen.

Befrielsen från den babyloniska fångenskapen

Redan på 700-talet hade Jesaja profeterat om ***Koresh som ett förebud för Messias frälsning*** från syndens babyloniska fångenskap. ”Jag är den som säger om Koresh: ’Han är min herde, han ska fullborda allt jag vill. Han ska säga om Jerusalem: Det ska byggas upp, och till templet: Din grund ska bli lagd på nytt’ (Jes 44:28). ”För min tjänare Jakobs skull, för Israels skull, min utvalde, kallade jag dig vid namn. Jag gav dig ett ärenamn, fastän du inte kände mig... Det är jag som har gjort jorden och skapat människorna på den. Det är jag som har spänt ut himlen med mina händer och gett befallning till hela dess här. Det är jag som har väckt honom i rättfärdighet och gör alla hans vägar jämna: Han ska bygga upp min stad och släppa fångar fria” (Jes 45:4,12–13).

År 609 f Kr hade de babyloniska kaldeerna besekrat assyrierna och tagit över herraväldet över Juda land. 70 år senare (539 f Kr) går Jesajas profetia i fullbordan, då Koresh i det medisk-persiska riket intar Babylon och störtar det babyloniska väldet. Det hade också Jeremia förutsagt. ”När sjuttio år har gått ska jag straffa Babels kung” (Jer 25:12). ”När sjuttio år har gått för Babel ska jag ta mig an er och uppfylla mitt löfte att föra er tillbaka till denna plats” (Jer 29:10). Det Jesaja och Jeremia hade förutsagt om Koresh går i fullbordan: ”Detta hände i den persiske kungen Koresh första regeringsår. För att HERRENS ord genom Jeremia skulle uppfyllas påverkade HERREN den persiske kungen Koresh sinne, så att han över hela sitt rike *lät kungöra, både muntligt och skriftligt*. Så säger Koresh, kung av Persien: HERREN, himlens Gud, har gett mig alla riken på jorden, och han har befallt mig att bygga ett hus åt honom i Jerusalem i Juda. Den bland er som tillhör hans folk ska bege sig upp till

Jerusalem i Juda för att bygga upp HERRENS, Israels Guds hus, och hans Gud ska vara med honom” (Esra 1:1–3).

Daniels undran om Jeremias frälsningslöfte

I Darejaves, dvs Koresh (se Dan 6:28) första regeringsår ”kom jag, Daniel, att i skrifterna lägga märke till det antal år som enligt HERRENS ord till profeten Jeremia skulle fullbordas för Jerusalems ödeläggelse, nämligen sjuttio år. Jag vände då mitt ansikte till Herren Gud med ivrig bön och åkallan” (Dan 9:1–3). Daniel tänker på hur grovt de har syndat mot Gud: ”Hos Herren vår Gud finns barmhärtighet och förlåtelse, men vi var upproriska mot honom och lyssnade inte till HERREN vår Guds röst. Vi vandrade inte efter hans undervisning som han gav oss genom sina tjänare profeterna. Hela Israel bröt mot din lag och vek av utan att lyssna till din röst. Därför östes också över oss den förbannelse och ed som står skriven i Guds tjänare Mose lag, eftersom vi hade syndat mot honom. Han höll sina ord som han talat mot oss... Så som det står skrivet i Mose lag drabbade all denna olycka oss... O Herre, hör, Herre, förlåt!” (Dan 9:9–13,19).

Daniel får omedelbart svar på sin bön. ”Medan jag ännu talade i min bön kom Gabriel till mig i flygande hast... Jag är utsänd för att ge dig *insikt och förstånd*. Redan när du började be gick ordet ut, och jag har kommit för att berätta det för dig, för du är högt älskad. *Så ge akt på ordet och förstå synen*” (Dan 9:21–23). Så följer i *verserna 24–27 en apokalyps, ett avslöjande av den sanna frälsningen* som den jordiska befrielsen genom Koresh är ett förebud om.

Koresh frälsningsgärning att låta judarna återvända från den babyloniska fångenskapen var ***ett förebud, en skuggbild av Messias stora frälsningsgärning***. Med anknytning till Jeremias frälsningslöfte om en befrielse när 70 år har gått, talar Gabriel om ”70 sjuor”. Den sanna, andliga verkligheten bakom de jordiska skuggbilderna avslöjas med hjälp av talet sju som i apokalyptiken är *ett symboliskt tal för nåden och ”70 sjuor” därmed om den överflödande nåden*. Talet 7, som består av talet 3 (Guds tal) + talet 4 (talet för världen) handlar alltså om Guds nåd och kärlek till världen. Jämför med orden i Joh 3:16: ”Så älskade Gud (3) världen (4) att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv.” I Uppenbarelseboken, som ordagrant bär rubriken ”*En apokalypsis från Jesus Kristus*” (Upp 1:1), finns det många symboliska tal, förutom talet 7 bl a talen 10, 12, 1000 (10 x 10 x 10) och 144 000 (12 x 12 x 10 x 10 x 10).

Den frälsningsgärning som gamla förbundets förebud och skuggbilder vill peka fram emot är frälsningen genom Messias, det nya förbundet, där Jesu blod är "förbundsblodet som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse" (Matt 26:28). Det gamla förbundet har tjänat ut när det nya förbundet som Jeremia profeterat om (Jer 31:31ff) kommit med uppfyllelsen. "När Gud talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat det förra föråldrat" (Heb 8:13).

Innebörden av Guds svar till Daniel (kap 9:24–27)

Gabriel klargör vad den sanna frälsningen innebär. Återvändandet från den babyloniska fångenskapen är bara ett förebud för Messias frälsningsgärning. **Vers 24:** "70 sjuor är bestämda över ditt folk och över din heliga stad." Dessa "sjuor" vill peka fram emot Messias stora frälsningsgärning ("den överflödande nåden och rättfärdighetens gåva", Rom 5:17). Messias ska efter 69 sjuor

- *göra slut på överträdelse*, dvs ta bort alla överträdelser genom sitt försoningsverk
- *försegla synder*, dvs kasta alla synder i havets djup så att ingen kan komma åt dem
- *försona skuld*, dvs betala hela världens syndaskuld
- *föra fram en evig rättfärdighet* för syndares räkning, han den ende rättfärdige
- *fullborda syn och profetia*, dvs profeternas förutsägelser blir uppfyllda
- Gud Fadern ska *smörja den Allrabeligaste* som med sitt blod öppnar vägen för alla syndare till Guds sanna rike. Med sitt eget blod gick han in i det allra heligaste och vann en evig återlösning, skriver Hebreerbrevets författare (Heb 9:12).

Vad ska då hända *innan* Messias utlovade frälsningsgärning fullbordas, den 70:e sjuan? **Vers 25:** "Du ska veta och förstå! Från utgåendet av ordet om att Jerusalem åter ska byggas upp (dvs från Koresh edikt om ett återvändande och ett uppbyggande av Jerusalem och dess tempel) till dess den Smorde (på hebr. *Mashiach*) Fursten kommer ska det vara 7 sjuor och 62 sjuor. Gator och vallgravar ska byggas upp igen, men i tider av svårigheter." Man kan fråga sig: Varför är de 69 sjuorna uppdelade i "7 sjuor och 62 sjuor"? Det vet vi inte. Men kanske de första 7 sjuorna syftar på Guds nådegärningar under de första hundra åren efter återvändandet

från Babylonien, då otro bland många återvändare och förföljelse från utomstående försvarade återuppbyggandet av templet och staden. Detta kan vi läsa om i gamla förbundets sista böcker: Haggai, Sakarja, Esra, Nehemja och Malaki. Efter profeten Malakis tid på 400-talet f Kr följde en profetisk tystnad fram till Johannes Döparen, den förutsagda ”rösten i öknen” (Jes 40:3), vägröjaren för ”Messias HERREN”.

Vissa skuggbilder om Messias, t ex att Messias ska ärvä Davids tron (Luk 1:32) och krossa hednafolken med järnspira (Ps 2:9), hade felaktigt tolkats av många bland judarna som att Messias skulle vara en mäktig kung i ett jordiskt gudsrike. Därför är Gabriels klargörande i **vers 26a** viktigt: *”Efter de 62 sjuorna ska Mashiach förgöras, helt utblottad.”* Det hade ju Jesaja redan sett i förväg genom en syn från Gud: ”Han blev genomborrad för våra brott” (53:5), han var ”som ett lamm som förs bort för att slaktas” (53:7), ”han rycktes bort från de levandes land”, ”han utgav sitt liv i döden” (Jes 53:5,7,8,12). Många ville inte ta till sig denna beskrivning av Messias. De väntade i stället på en mäktig *jordisk* Messias som skulle upprätta *ett jordiskt, synligt gudsrike*.

Hur ska det då bli med den jordiska staden och dess tempel, skuggbilderna för Guds rike och Messias? Ska inte Jerusalem och templet byggas upp till en evig härlighet för Guds folk? **Vers 26b** ger besked: *”Staden och helgedomen ska förstöras av folket till en furste som kommer.”* Detta gick i uppfyllelse år 70 e Kr, när Jerusalem och templet förstördes av den romerska hären under Titus befäl. De jordiska skuggbilderna får sitt slut när verkligheten bakom skuggbilderna kommer. Jesus sa om Jerusalems jordiska tempel: ”Riv ner det här templet, så ska jag resa upp det på tre dagar... Templet han talade om var hans kropp” (Joh 2:19,21). Dessa ord av Jesus väckte stor förargelse. Inför Stora rådet anklagades Jesus med följande ord: ”Vi har hört honom säga: Jag ska riva ner det här templet som är gjort av människohand, och på tre dagar *bygga upp ett annat som inte är gjort av människohand*” (Mark 14:58).

Men ska det inte bli ett *jordiskt* fridsrike? Gabriel ger besked i **vers 26c**: *”Slutet kommer som en störtflod. Ända till slutet ska det råda krig. Förödelse är fast beslutet.* Det blir sålunda inget jordiskt fridsrike och förödelse väntar denna skapelse. ”Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå” (Mark 13:31). ”Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till” (2 Pet 3:10). ”Guds rike är ett himmelskt, evigt fridsrike. Den som tror på Messias tillhör detta rike,

ett rike som här i tiden inte kan ses med ögonen. ”Den som tror på mig ska leva om han än dör, och den som lever och tror på mig ska aldrig någonsin dö” (Joh 11:25–26). Johannes fick i en syn se att dessa Jesu ord är sanna: ”Jag såg *själarna av dem* som hade blivit halshuggna” för sin tros skull, att ”*de levde* och regerade med Kristus i tusen år” (Upp 20:4). Talet 10 betyder fullständighet och 10 x 10 x 10 (= 1000) är den fullständiga, eviga friden som Gud (talet 3) har skapat genom sin Messias. Jesus sa till sina lärjungar: ”Min frid ger jag er. Jag ger er inte en sådan som världen ger” (Joh 14:27).

Om gamla förbundet med dess skuggbilder får sin fulla uppfyllelse och fullbordan genom Messias och hans frälsningsgärning, blir då Guds folk utan förbund? Nej, Messias *stadfäster* nådesförbundet med Abraham (1 Mos 15:4–6, Rom 9:6–8) och instiftar ett nytt förbund i stället för Sinai-förbundet. **Vers 27a** lyder: ”*Han ska stadfästa ett förbund med de många under en sju och mitt i sjuan ska han avskaffa slaktoffer och matoffer.*” Mitt i den sjuttionde nådessjuan sker fullbordan av Sinaiförbundets alla offer genom att Kristus offerar sig själv, själva centrum i Messias frälsningsgärning. Hebreerbrevet förklarar detta ytterligare: ”Nu har Kristus ett högre prästämbete, liksom han också är medlare för ett bättre förbund som är grundat på bättre löften” (Heb 8:6). ”Reglerna om mat och dryck och olika reningar handlar bara om yttre regler fram till tiden för en bättre ordning” (Heb 9:10). ”Nu har Kristus kommit som överstepräst för det goda som skulle komma... Han gick in i det allraheligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning... Därför är Kristus medlare för ett nytt förbund, för att de som är kallade ska få det eviga arvet” (Heb 9:11,12,15).

Det jordiska Jerusalem ska inte bestå, betonar Gabriel redan i vers 26: ”*Förödelse är fast beslutet.* I **vers 27b** betonar Gabriel att också Guds hedniska vredesverktyg ska drabbas av vredesdomen: ”*På styggelsers vinge ska förödaren komma, till dess att förstörelse och fast beslutad straffdom utgjuts över förödaren.*” Den enda räddningen undan den kommande vredesdomen är Messias, Herren Jesus Kristus: ”När vi nu har förklarats rättfärdiga genom hans blod, hur mycket mer ska vi då inte genom honom bli frälsta från vredesdomen” (Rom 5:9).

Märkliga tolkningar av Dan 9:24–27 som tycks ha påverkat många

Till sist några ord om tolkningar som har sina rötter främst i John Nelson Darby (1800–1882) från Plymouth-bröderna och C R Scofield

(1843–1921) med hans spridda *Reference Bible*. Enligt Darbys "Gap Theory" (pausteori) stannade "den profetiska klockan" efter den 69:e veckans (eller sjuans) slut, så att en paus på tusentals år har uppstått mellan vecka 69 och 70. Denna pausteori har inget som helst bibelstöd. Samtidigt som Darby utgår ifrån att de sjuttio *sjuorna* betyder 490 bokstavliga år, vilket bortser från talens symboliska innebörd, förlänger han denna tid med tusentals år före den 70:e sjuan.

Enligt Darby stannade den profetiska klockan när den kristna församlingen hade konstituerats. Klockan ska fortsätta att stå stilla tills "församlingens tidsålder" avslutas genom en "borttryckelse" (the rapture). Men enligt Bibeln sker ingen borttryckelse före Kristi återkomst i härlighet på den yttersta dagen, världshistoriens sista dag. Det framgår tydligt av 1 Tess 4:13–18.

Enligt darbyismen (som också kallas dispensationalismen) börjar klockan ticka igen först efter den påhittade uppräckelsen av den kristna församlingen. Då ska den ticka i 7 år (den 70:e sjuan) som innebär stor nöd. Varför nöd då? Därför att darbyismen hävdar att "han" i Dan 9:27 inte är Messias utan Antikrist. De ser det som något negativt att de gammaltestamentliga offren avskaffas i och med Messias offer av sig själv. Gamla förbundets skuggbilder har fått sin fullbordan. De behövs inte mer.

Att "han" i vers 27 inte skulle vara huvudpersonen för den sanna frälsningen utan Antikrist strider mot hela sammanhanget i Daniel 9. Men darbyisterna läser in följande i vers 27: Antikrist sluter ett förbund med judarna i början av den sjuåriga nödtiden men stoppar efter halva tiden offerandet i templet. Då inträder den verkligt stora nöden. Enligt denna tolkning måste Jerusalems tempel ha återuppbyggts någon gång dessförinnan och den gammaltestamentliga offertjärnen ha återupptagits. Man räknar alltså med att de nuvarande moskeerna på tempelområdet kommer att rivs ner för att bereda plats åt ett nytt tempel med blodigt offerande enligt gamla förbundets föreskrifter.

Men Jerusalems tempel ska inte byggas upp igen. *Det har redan byggts upp*, det sanna templet. Det uppstod på tredje dagen precis som Jesus sagt: "Jag ska resa upp det på tre dagar" (Joh 2:19). För dessa ord blev Jesus hånad när han hängde på korset: "Du som river ner templet och bygger upp det på tre dagar, fräls dig själv om du är Guds Son och kom ner från korset!" (Matt 27:40). I det sanna Jerusalem finns inget jordiskt tempel, bekräftar Jesus för Johannes i "Jesu Kristi *apokálypsis*" när han drar bort slöjan: "Något tempel såg jag inte i staden, för *Herren Gud den Allsmäktige*

och Lammet är dess tempel” (Upp 21:22). Petrus skriver: ”Kom till honom, den levande stenen, förkastad av människor, men utvald och dyrbar inför Gud. Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap” (1 Pet 2:4–5). Paulus skriver: ”Vi är den levande Gudens tempel” (2 Kor 6:16).

Darbyismens tolkning av den 70:e veckan sägs vara helt avgörande för en rätt förståelse av Bibelns profetior. Henry A Ironside (1876–1951), en av de ledande darbyisterna, skriver: ”Vi har här ryggraden för hela det profetiska systemet i Bibeln.” Efter den sjuåriga nödtiden ska sedan ett jordiskt tusenårigt fredsrrike ta sin början. Men, som vi sett, handlar inte Upp 20:4 om något jordiskt tusenårsrike, och Gabriel har klargjort för Daniel att ”ända till slutet ska det råda krig. Förödelse är fast besluten” (Dan 9:26).

De kristna får enligt Bibeln räkna med lidande, nöd och förföljelse inte bara i sju år utan under hela deras tid här på jorden. Paulus och Barnabas sa till de kristna: ”Vi måste gå igenom många lidanden för att komma in i Guds rike” (Apg 14:22). Jesus sa till sina lärjungar: ”Saliga är ni när människor hånar och förföljer er och ljuger och säger allt möjligt ont om er för min skull” (Matt 5:11).

Darbyisterna ser inte att Uppenbarelseboken är uppbyggd efter sjutallet och inte framskrider kronologiskt rakt igenom. De sju huvudavsnitten återupptar ett och samma händelseförlopp. Darbyisterna läser hela Uppenbarelseboken kronologiskt. De menar att kap 1–3 handlar om församlingens tidsålder. Därefter kommer bortryckelsen som sägs antydast i 4:1 ”Kom hit upp”. Därefter sägs kap 6–19 handla om en sjuårig nödtid och att kap 20 handlar om ett jordiskt tusenårigt fredsrrike därefter. Den yttersta dagen kan därmed inte komma ”som en tjuv om natten” när som helst utan tidigast om 1007 år. Men Jesus säger: ”Var på er vakt och håll er vakna, för ni vet inte när tiden är inne” (Mark 13:33).

Det är obegripligt hur man kan missa att Guds sanna rike inte är av den här världen och bli blunda för Hebreerbrevets tydliga undervisning om den nytestamentliga uppfyllelsen av skuggbilderna i Gamla testamentet.

SE

Vad lär Bibeln om Antikrist?

Det har framförts många olika tankar om vad som menas med Antikrist. Vad kännetecknar honom, vem är han? Docent Holger Weiß, rektor för det teologiska seminariet i Leipzig höll ett klagörande föredrag i detta ämne i Dresden den 6/3 2024. Detta föredrag finns publicerat i tidsskriften *Theologische Handreichung und Information* nr 3/2024, s 3–22, under titeln *Vem är "Syndens människa"*? I anslutning till detta föredrag följer här en kraftigt förkortad och bearbetad version på svenska.

1. Antikrist och antikrister

Ordet "antikrist" kommer från det grekiska substantivet *anti-christos*. Christós är den grekiska översättningen av hebreiskans *Mashiach* som betyder "den Smorde", enligt Gamla testamentets profeter benämningen på den kommande Återlösaren, Frälsaren från vår andliga fångenskap pga synden. Förstavelsen *anti* betyder "mot" (alltså "mot Kristus"), och även "i stället för" (alltså "i Kristus ställe"). Antikrist är alltså namnet på den eller det som handlar *mot* Kristus eller *i stället för* Kristus.

Aposteln Johannes skriver i sitt första brev, kap 2, vers 18 och 22: *"Kära barn, den sista tiden är här. Och liksom ni har hört att Antikrist ska komma, så har redan nu många antikrister trätt fram. Av det förstår vi att den sista tiden är här... Vem är lögnaren om inte den som förnekar att Jesus är Kristus? Den är Antikrist som förnekar Fadern och Sonen."* Bibeln kallar alla falska lärare för *antikrister*. "Redan nu", skriver Johannes, har många trätt fram som går emot Kristus i sitt handlande och lärande. Den som för fram människoläror som om de vore vad Jesus lär handlar mot Jesus Kristus. Därför kan Bibeln tala om mer än en Antikrist. Alla villolärare är antikrister. Johannes tillfogar i sitt andra brev, vers 7: "Det finns ju många bedragare som har gått ut i världen, de som inte bekänner att Jesus är Kristus som kommit i köttet." Här syftar aposteln på de sk gnostikerna som lärde att Gud bara *skenbart* hade antagit en mänsklig kropp i Jesus Kristus eller att människan Jesus blev "adopterad" av Gud vid sitt dop.

Förutom dessa många antikrister finns det *en* Antikrist som särskilt utmärker sig. Han hade ännu inte framträtt på Johannes tid. Den klaraste beskrivningen av denne Antikrist ger aposteln Paulus i 2 Tess 2:1–12. Paulus skriver detta avsnitt eftersom det i Thessaloniki uppstått en stor förvirring när det gäller Kristi återkomst. Några menade att den yttersta dagen redan inträffat eller omedelbart förestod. Paulus måste därför göra tydligt att detta inte kan vara fallet. *”Låt ingen bedra er på något sätt. Först måste avfallet komma och syndens människa träda fram, fördärvets son”* (2 Tess 2:3).

2. Antikrists kännetecken

I 2 Tess 2:1–12 kallar Paulus Antikrist för ”syndens människa” (på grek. *ho ánthrāpos tās hamartías*) eller ”laglöshetens människa” (på grek. *ho áthrāpos tās anomías*). Båda uttrycken används i olika handskrifter. Nu är vi människor av naturen allesammans ”laglösa” och fördärvade genom ”synden”. Vi är alla ”syndens människa” (Rom 3:23). Men Paulus talar här inte om alla människor utan om *en* bestämd människa som ska komma och förleda till synd och laglöshet, en som ännu inte har framträtt. Paulus nämner detta för att tessalonikerna ska förstå att den yttersta dagen ännu inte har kommit. Han nämner en hel rad av Antikrists kännetecken, så att man kan känna igen honom när han framträder.

a. **Låt ingen bedra er, ”först måste avfallet (*bä apostasia*) komma”** (v 3), dvs avfall från biblisk tro. Antikrist är inte i första hand en stor världshärskare med politisk makt utan en falsk lärare som förleder till avfall från biblisk lära.

b. **Antikrist är ”motståndaren som förhäver sig över allt som kallas gud och heligt så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud”** (v 4). Paulus använder i sina brev uttrycket ”Guds tempel” om de Kristustroende, den kristna församlingen. Se t ex 1 Kor 3:16–17: ”Vet ni inte att ni är Guds tempel och att Guds Ande bor i er? Om någon fördärvar Guds tempel ska Gud fördärva honom. Guds tempel är heligt och det templet är ni.” Till Timoteus skriver han: ”Du ska veta hur man bör bete sig i Guds hus, som är den levande Gudens församling” (1 Tim 3:15). Antikrist intar alltså sitt säte i den kristna kyrkan fastän han i realiteten verkar ”*anti* Kristus” genom att upphöja sig över ”allt som kallas Gud (*Theós*) eller gudstjänst” (*sébasma*, av verbet *sébomai* ”hålla gudstjänst”). Antikrist framträder som om han var Gud själv, den högsta auktoriteten.

c. **”Den laglöses ankomst är ett verk av Satan som kommer med stor kraft och med lögnens tecken och under”** (v 9). Hans förförande verksamhet ska pågå ända till Kristi återkomst i härlighet på den yttersta dagen: ”Då ska den laglöse avslöjas (*apokalyfthäsetai*), han som Herren Jesus ska döda med sin muns ande och förgöra med glansen vid sin ankomst” (v 8).

d. När Paulus skriver sina brev till thessalonikerna har Antikrist ännu inte trätt fram öppet (uppenbarats). **”Ni vet vad det är som håller honom tillbaka, så att han kan träda fram öppet först när hans tid kommer. Laglöshetens hemlighet är ju redan verksam. Nu måste bara han som håller honom tillbaka röjas ur vägen”** (v 6–7). Vad är det som håller Antikrist tillbaka? Det är apostelns bibliska undervisning, inte minst det rena evangeliet om nåden allena! Det hade Paulus predikat för thessalonikerna, så därför skrev han: *”Ni vet vad det är som håller honom tillbaka.”* Men vad menar Paulus när han fortsätter: ”Nu måste bara *han som håller honom tillbaka* röjas ur vägen”? Vad syftar han på? Många tolkningar har föreslagits. Av sammanhanget att döma ligger den tolkning närmast till hands som går ut på att det är Kristus, hans ord och därmed den som förkunnar Guds ord oförfalskat, som håller Antikrist tillbaka. När Guds rena ord och evangelium tystnar eller blir sällsynt, kan Antikrist öppet träda fram mitt i kristenhetens centrum.

3. Profetians uppfyllelse

Enligt många spekulationer syftar Antikrist på Napoleon eller Hitler. Men som vi sett vill Antikrist vara en andlig ledare och han gör anspråk på gudomlig auktoritet. Enligt den lutherska kyrkans bekännelseskriterier är det påveinstitutionen eller påveämbetet som är uppfyllelsen av profetian om Antikrist. Det stora avfallet från biblisk kristendom kom i och med denna institution.

- Den är upprättad inom den kristna kyrkan och ska finnas kvar ända fram till Kristi återkomst på den yttersta dagen. Sålunda kan Antikrist inte vara bara en person (en Napoleon eller en Hitler eller bara en viss påve) utan alla som innehar påveämbetet.
- Innehavaren av påveämbetet betecknar sig själv som ”Kristi ställföreträdare”.
- När påveinstitutionen gör lärouttalanden, utfärdar dogmer,

gäller de som Guds ofelbara ord och bud. Lydnad mot påveämbetets läror är nödvändiga för saligheten.

- Påveinstitutionen kräver att också den världsliga överheten underordnar sig påven.

4. Möjliga missförstånd

När lutheraner i samklang med sin kyrkas bekännelseskrifter hävdar att påveämbetet är Antikrist, betyder inte det att man lär att antikristlig anda och verksamhet *bara* finns inom påvekyrkan. Som vi sett talar Bibeln om många antikrister. Alla falska lärare, hedniska religioner, liberal teologi, ateism eller naturalism är antikrister eller antikristliga uppfattningar. Den lutherska kyrkans kritik mot påveämbetet innebär vidare inte en dom över alla romersk-katolska kristna. Inom den romersk-katolska kyrkan kan sanna kristna finnas, så länge där ännu Guds ord läses i gudstjänsten och människor förlitar sig på Jesu återlösningsverk.

Tillägg: En utförlig behandling av ämnet Antikrist föreligger i Lars Borgströms bok "Utläggning av Uppenbarelseboken" (nyutgiven 2024), s 174–178. Kan beställas från Biblicums förlag.

SE

Den synkretistiske påven och hans kommande dom

av Lars Borgström

Dagens romersk-katolska kyrka är ett modernistiskt samfund. Man har sedan länge accepterat den biologiska utvecklingsläran och den nuvarande påven Franciskus har uttalat sig om homosexuella relationer på ett sätt som strider mot traditionell romersk-katolsk (och kristen) uppfattning. Man har också tagit stora steg i synkretistisk riktning (synkretism=religionsblandning). I och med det Andra vaticankonciliet (1962–1965) öppnades dörren för ett erkännande av icke-kristna religioner som frälsningsvägar till det eviga livet. Påvarna Johannes Paulus II och Benedictus XVI visade genom olika slags handlingar, där de arrangerade eller deltog i allreligiösa gudstjänster, på denna nya inställning. Den nuvarande påven Franciskus har gått ännu längre. Exempler på synkretistiska initiativ och uttalanden är otaliga.

Det senaste utslaget av Franciskus andliga förvirring skedde mot slutet av hans nyligen genomförda resa till Singapore (11–13 september). Han talade till en interreligiös grupp av unga människor och delade med sig av några allmänna reflektioner kring religion. Enligt nyhetsrapporter påstod påve Franciskus att ”[Religioner] är som olika språk för att nå Gud, men Gud är Gud för alla. Eftersom Gud är Gud för alla, är vi alla Guds barn.” Han fortsatte med att säga:

”Om ni börjar bråka och säger att ‘min religion är viktigare än din, min är sann men inte din’, vart leder det oss? Det finns bara en Gud, och var och en av oss har ett språk för att nå Gud. Några är sikhers, andra är muslimer, hinduer eller kristna, och de är olika vägar [till Gud].”

Franciskus uppmanade sedan sina åhörare till interreligiös dialog. Han talade om dialog som om den vore ett mål i sig. ”Interreligiös dialog”, sade han, ”är något som skapar en väg.” Frågan är bara – en väg

till vad? Det bibliska svaret är att den väg som påven stakar ut för sina anhängare leder till helvetet. Jesus säger:

”Gå in genom den trånga porten. Den port är vid och den väg är bred som leder till fördärvet, och det är många som går in genom den. Men den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och det är få som finner den” (Matt 7:13–14).

Den trånga porten och den smala vägen heter ”Jesus allena”. Den vägen går inte att bredda. Den som inte vill omvända sig till Jesus Guds Son och världens ende Frälsare går med säkerhet evigt förlorad. Det spelar ingen roll hur hängivet man följt Buddhas eller Muhammeds läror, iakttagit Talmuds alla regler och föreskrifter, reciterat hinduiska mantran eller bekänt påven vara Kristi ställföreträdare på jorden – det eviga livet finns bara hos Jesus. ”Hos ingen annan finns frälsningen, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta” (Apg 4:12).

Det är förskräckligt att den mest inflytelserika kristne ledaren i världen motsäger Jesu klara ord och invaggar människor i falsk trygghet att de kommer till Gud fastän de inte omvänder sig till Jesus. För påvens egen del väntar ett fruktansvärt straff på domens dag om han inte omvänder sig. Jakob skriver: ”Mina bröder, inte många av er bör bli lärare. Ni vet ju att vi ska få en strängare dom” (Jak. 3:1).

Så här inledde C F W Walther sin 11:e kvällsföreläsning i serien *The Proper Distinction Between Law and Gospel* den 5 december 1884:

Det finns många allvarliga varningar för falska lärare i den Heliga Skrift. En av de mest allvarliga, om inte den allra allvarligaste, finner vi i Jer 23:22, där Herren säger angående falska lärare: ”Om de haft tillträde till mitt råd, hade de förkunnat mina ord för mitt folk för att få dem att vända om från sina onda vägar och sina onda gärningar.” Detta visar att genom att undervisa falskt kan en predikant hålla de själar som anförtratts honom borta från att bli omvända och – en följd ohyggelig att begrunda – orsaka dem att gå evigt förlorade. Det är sant att det är människornas eget fel att de tillåter sig bli vilseledda genom falska läror och därför går förlorade, för på oräkneliga ställen i sitt Ord har Gud med stor enträgenhet varnat människorna för falska lärare och profeter och detaljerat beskrivit dem. Den som föraktar dessa varningar har därför i sista hand sig själv att skylla i den tillkommande världens

jämnerskrik. Detta rentvår ändå inte de falska profeterna och lärarna som förkunnar falska läror.

Tvärtom, deras skuld förökas eftersom de inte bara själva valde den falska vägen, utan också utpekade den vägen åt de själar som anförtrotts dem.

*Det är ju skrivet (Heb 13:17): ”Lyd era ledare och rätta er efter dem, ty de vakar över era själar och skall avlägga räkenskap.” O vilken skräck som kommer gripa alla falska lärare på den stora räkenskapens dag när alla själar som blivit vilseledda av dem kommer att stå framför Guds domarsäte och resa anklagelser mot dem! Vilken skräck som kommer att gripa Arius, som ifrågasatte Kristi gudom och ville rycka det gudomliga majestätets krona från Kristi huvud! Vilken skräck som kommer att gripa Pelagius, som förnekade att en människa görs rättfärdig och frälses endast och allena genom Guds nåd! Vilken skräck, ännu större än dessas, kommer att gripa **påvarna** (min markering) som har satt samman de antikristliga läroarna till ett system! Hur kommer de inte att skaka av skräck när de oräkneliga själar som de lett vilse och vars hjärtan de förgiftat skall stå inför Guds närvaro! Den dagen kommer varje falsk lärare att önska att han aldrig blivit född och förbanna den dagen han installerades i det heliga predikoämbetet. Den dagen kommer det att visa sig att falsk lära inte är en så bagatellartad eller ofarlig sak som vår tids människor tror.*

Dessa allvarliga ord, som uttalades för länge sedan, äger alltjämt sin aktualitet och vi vill instämma i dem. Vi uppmanar också alla människor att fly från påven, den romersk-katolska kyrkan och alla dess falska läror. Paulus uppmanar enträget: ”Jag uppmanar er, bröder, att se upp för dem som skapar splittring och väcker anstöt mot den lära som ni har fått undervisning i. Håll er borta från dem, för sådana människor tjänar inte vår Herre Kristus utan sin egen buk, och med fina ord och vackert tal bedrar de godtrogna människor” (Rom 16:16–17).

Varför behöver vi lagen?

av Ugis Sildegs, Lettland

I dagens värld är behovet av lagar oomtvistligt. Utan dem skulle samfundet snabbt hamna i kaos. Ett tydligt exempel på detta är dagens Ryssland, där president Vladimir Putin ser ut att diktera sina egna regler och ignorera internationell lag. Han respekterar bara den som kan gå emot honom med styrka. Men ett samfund där den starkaste härskar är inte det vi önskar. Vi föredrar att leva under rättfärdiga lagar som alla respekterar frivilligt.

Också i den västliga världen ser vi ett avvisande av absoluta moraliska värden. Folk hävdar sin rätt att leva utan moraliska gränser, något som för till kaos när världens ondska och förfall avslöjas. Detta avvisande skapar en situation där vi behöver en fast grund att stå på – Guds lag, hans oföränderliga vilja och helighet.

Lagen som tyglar synden

Varför behöver vi lag? Utan lag skulle vi vara förtappade. Ondska och våld skulle snabbt kasta oss ut i kaos. Syndiga människor kan vara farliga och måste hållas i schack. Lag och myndigheter är därför skapade för att begränsa våld, egoism och orättfärdighet, och för att upprätthålla en viss grad av fred och ordning. Detta är lagens makt att ”tygla” (hålla tillbaka) synden. Dess primära uppgift är att begränsa orättfärdighet och ondska och skapa ordnade förhållanden för livet på jorden.

Utan lagens kraft skulle en människa ödelägga en annan människas liv. Äktenskap, familj, försörjning och ett tjänande av Gud skulle bli omöjligt, och världen skulle bli ett outhärdligt ställe. Detta är det som vi kallar lagens makt att tygla synden och är den första orsaken till att vi behöver lagen. Lagens första uppgift är att fungera som en tygel, att begränsa orättfärdighet, hålla ondskan i schack och göra livet uthärdligt och mer ordnat.

Lagen som spegel

En annan viktig funktion som lagen har är att avslöja vår synd. Luther sa att lagen ska ”skära, slå, dräpa och ofreda den gamla människan”. Den skrämmer den stolte, ovise och trygge gamle Adam, visar honom hans synd och död, och väcker en längtan efter nåd. Många undervärderar syndens allvar och världens förfall. Några menar att man kan lösa problemen med mogna samtal och enighet. Men lagen måste fortfarande brukas för att konfrontera verkligheten som är så präglad av synd och mänskligt fördärv.

Detta är lagens andra uppgift: att överbevisa människor om deras synd, få dem på knä i fruktan och bävan, bryta ner allt deras hopp om självrättfärdighet. Detta lagens arbete kallar vi för en spegel. Spegeln visar oss den sanna bilden av syndens styggelse. När vi ser in i denna spegel avslöjar den syndens djupgående verklighet, avlägsnar all falsk trygghet och förskräcker oss.

Många lever faktiskt i en slags sömn pga sin synd. De förblir i detta tillstånd om de inte väcks av lagen. Utan lagen är synden som ett sovande lejon, klar till att väckas. Om man tar en plank och ger lejonet ett kraftigt slag, inser man snabbt vad det är i stånd till. På samma sätt är det med Guds lag. Som ett vilt lejon ryter det in i våra hjärtan med dessa fruktansvärda och varnande sanningar:

- Du har inte alltid varit lydlig mot dina föräldrar.
- Du har haft orena tankar.
- Du har talat kärlekslösa ord till din nästa.
- Du har haft onda begärelser.

Allt detta och mycket, mycket mer är synd, strängt förbjudet av Gud. Även om du skulle ha hållit hela lagen och syndat bara mot en liten punkt, något som ingen skulle våga påstå, är du skyldig till att ha överträtt hela lagen, som Jakob tydligt skriver i Jak 2:10: *Den som håller hela lagen men bryter mot ett enda bud är skyldig till allt.*

Lagen väcker fruktan

Guds lags hammare krossar det stolta människohjärtat och framkallar sorg och förtvivlan när vi rannsakar oss själva. Lagen måste förkunnas för att syndare ska skrämmas och omvändas. Bibeln visar upp många exempel på att människor greps av fruktan för Gud. Syndare som ser sin synd i ljuset av lagen blir överväldigade av fruktan och erkänner sitt

behov av frälsning. Vi behöver alla höra lagen för att vårt samvete ska vara levande och känsligt. Därför är det nödvändigt att lagen förkunnas utan fruktan för att skrämma eller såra människor.

Jesus själv brukade lagen i sin undervisning. I Bergspredikan varnade han för domen och helvetets eld och sa att de som hör hans ord men inte följer dem ska falla. Paulus brev till de troende innehåller också många varningar om synd och dom, och han påminner oss om att lagen är nödvändig till att avslöja synd och visa oss vårt behov av en Frälsare.

Hur kan vi i sanning förstå Kristi förlåtelse i våra liv om vi inte erkänner vår synd och vårt fördärv? Om vi inte känner oss sjuka, hur kan vi då förstå behovet av tillfrisknande? Jesus själv förklarade: *Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka. Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga till omvändelse, utan syndare* (Luk 5:31–32). Luther skrev i den första av de nittiofem teserna: ”När vår Herre och Mästare Jesus Kristus sa: *Omvänd er*, menade han att den troendes hela liv skulle vara en omvändelse.”

Lagen plöjer människans hjärta för att förbereda det för evangeliets sädeskorn. När vi inser vår synd och hjälplöshet under lagen, blir vi klara för ett mottagande av Kristi försonande kärlek och nåd. Också rättfärdiggjorda och förlättna kristna behöver lagen för att tygla den gamle Adam i oss. Synden är fortsatt närvarande i våra liv, och straff kan vara nödvändiga för att leda oss mot rättfärdigheten.

Tjuvar och rånare

I en vers i Malakis bok anklagar profeten folket för tjuveri: *Får en människa stjäla från Gud? Ändå stjal ni från mig* (Mal 3:8). Han kallar folket för tjuvar och rånare och anklagar dem för att ha rånat honom. Låt oss reflektera över allt som vi är skyldiga Gud enligt hans lag. För att uppsummera hela lagen använder Jesus bara ett ord. Det ordet är kärlek: *Älska Gud och älska din nästa*.

Det låter så enkelt, men hur mycket kräver inte detta enkla ord ”kärlek”? Det betyder att hela vårt liv ska vara ett uttryck för kärlek. Allt vi är och allt vi har ska brukas för att älska och tjäna. Om vi inte brukar allt för att älska Gud och älska vår nästa, stjal vi från Gud. Om hela vårt liv inte ger uttryck för kärlek, så kallar Guds bud oss för ”tjuvar och rånare”. Här hör vi den heliga, krävande och anklagande rösten från lagen!

Är det inte just detta som är vårt fel? Vi är skapade för att leva i kärlek, men som syndare söker vi alltid vår egen fördel, vilja och ära

snarare än Guds och vår nästas, som Luther säger. Kärnan i vår synd är egoismen som alltid söker sitt eget, som tar ifrån Gud och människor det som tillhör dem och ger varken Gud eller människor något av det vi har, är och förmår. Därför säger Luther skarpt flera gånger: ”Förbannat vare det liv som någon lever för sig själv och inte för sin nästa.” I vår självrättfärdighet, egoism och otacksamhet har vi blivit rövare.

Därför frågar profeten Malaki: *Får en människa stjäla från Gud?* Är det möjligt att en människa, en obetydlig skapelse helt beroende av Gud, får stjäla från honom, den gode, rättfärdige, store och fruktinjugande, som kan krossa oss på ett ögonblick? Denna handling är fullständigt onaturlig, orimlig och självfördömande. Malaki förklarar att när vi inte ger åt Gud och vår nästa av det vi är och har, är det rånen i öppen dag. Om rånaren kunde gå bakom Herrens rygg för att råna honom, skulle fräckheten inte ha varit så uppenbar. Men eftersom Herrens ögon är närvarande överallt, är överträdelsen så skamlös och påträngande.

Vi är inte vana att tänka så här om det vi är skyldiga Gud och vår nästa. Men det är just detta Guds bud lär oss. Låt oss tänka noga igenom varje bud. Då ser vi att varje bud gör oss till tjuvar och skyldiga inför Gud. Det är en god övning i syndabekännelsen att påminna oss själva om att vi är syndare och inte förtjänar något gott. Varje bud visar detta och att vi är tjuvar.

Men tack och lov, Guds bud är inte den enda stämman vi hör. Vi hör också vår Frälsares röst och hans evangelium. Vi vet att hans uppoffrande kärlek betalar skulden till följd av vårt rån. Han erbjuder oss sig själv och ger oss nytt liv. Vi blir inte straffade utan förlättna. När lagen avslöjar oss som tjuvar, delaktiga i det ultimata rånet, förändrar vår Frälsares ankomst allt – all skuld samlas och förs till korset, där den ställföreträdande betalas i sin helhet för vår räkning.

Lagen som guide

Lagen har också en tredje funktion: att vara en guide, en vägvisare. När evangeliet har verkat i hjärtat, finner den nya människan glädje i lagen. Paulus skriver: *I min inre människa gläder jag mig över Guds lag* (Rom 7:22). Kristna, frigjorda från lagens förbannelse, tjänar Gud med glädje och visar tacksamhet genom att följa hans vilja. Då märker vi att kristna är glada åt att få tjäna Gud, ivriga att göra hans vilja och visa sin tacksamhet på sätt som behagar honom.

Det är väldigt viktigt för oss att höra både lagen och evangeliet. Utan

korrekt undervisning om lagen kan inte undervisningen om Kristus bevaras. Att göra synden stor är olösligt knutet till att upphöja och prisa nåden i Jesus Kristus. Guds lag har getts oss för att leda oss till Kristus, avslöja synden så att vi ser vårt behov av en Frälsare. Lagen kan inte ge oss nytt liv eller göra oss bättre, men dess högsta syfte är att tjäna som evangeliets ödmjuka tjänare. Bara evangeliet kan ge liv och tillfrisknande och skapa kärlek till Gud i våra hjärtan.

Den inspirerade psalmisten frågar: *Hur ska jag återgälda HERREN alla hans välgärningar mot mig?* (Ps 116:12). Detta är en vanlig reaktion hos tacksamma Guds barn. Det är sant, lagen ger inte kraft eller styrka till att göra det som är rätt inför Herren. Bara evangeliet skapar kärlek till Gud i hjärtat. Men när Guds nåds solsken strålar med sin livgivande värme genom evangeliet, när hjärtat berörs av Guds kärlek och nåd som har uppenbarats så underbart i Kristus Jesus, då fylls människan av tacksamhet. Då vill hon tjäna och göra det som behagar Herren.

För kristna, befriade från lagens förbannelse och dess slaveri, innebär det att tjäna Gud inte att göra lagens gärningar för att få belöning eller av fruktan. Det handlar i stället om Andens frukter. Kristna är inte längre under lagens trældom, utan vi är befriade till att leva ut den. Vi förkastar inte lagen utan önskar den välkommen genom en ny hållning. Vi ser lagen i ett nytt ljus. Vi bryr oss om den på ett nytt sätt. Vi ser lagen i Kristus Jesus.

Sammanfattningsvis är lagen nödvändig för att hålla ondskan i schack, avslöja vår synd och vägleda oss i vårt kristna liv. Den förbereder våra hjärtan för evangeliets sådd, som allena kan ge nytt liv och kraft till att göra det som är rätt.

Frågor och svar

Bönen att Gud inte ska inleda oss i frestelse

Fråga: Varför är det så viktigt för Jesus att lära oss att varje dag be Fadern om att ”inte inleda oss i frestelse”? Vad innebär ”inleda” och vad innebär ”frestelse” i denna bön? Vad står det i grundtexten?

Svar: Det grek. ordet **eisférein eis** betyder att ”föra in i”. Det grek. ordet **peirasmós** betyder ”frestelse, anfäktelse, prövning”. Vi vet av andra bibelställen att vi behöver prövningar, lidande och svårigheter från Gud *för att inse vårt stora behov av Guds hjälp*. Det är inte som bl a trosrörelsen har lärt, att de som har en sann tro inte drabbas av sjukdom eller lidande. Tvärtom! *”Vi måste gå igenom många lidanden för att komma in i Guds rike”* (Apg 14:22). Lägg märke till vad Petrus skriver till de svårt prövade kristna i Mindre Asien: *”Äktheten i er tro är långt mer värd än guld, som är förgämligt men ändå prövas i eld. På samma sätt prövas er tro för att sedan bli till lov, pris och ära när Jesus Kristus uppenbarar sig”* (1 Pet 1:7). Gud har ett gott syfte med prövningar.

Bönen *”För oss inte in i frestelse”* är *en bön att Gud ska hjälpa oss att stå fasta i tron när prövningarna blir en frestelse att överge honom*. Vi behöver prövningar, men *djävulen vill utnyttja dem så att de blir en frestelse till avfall från Gud*. Därför har bönen den viktiga fortsättningen *”utan fräls oss ifrån ondo”* (*den onde och det onda*), dvs den ondes försök att få oss att överge Gud. När Gud låter oss drabbas av frestelser genom de prövningar han sänder, är det **inte Gud som frestar oss till att förtvivla och vända Gud ryggen. Guds avsikt med prövningar är att göra oss starkare i tron, att ”stå fasta i tron”** (Apg 14:22), att fly till honom allena för hjälp. Djävulen, världen och vårt eget syndiga kött vill utnyttja prövningarna för att få oss på fall.

När Gud låter oss drabbas av prövningar och frestelser, är det alltså inte Gud som frestar oss utan djävulen, världen och vårt eget kött. Boken om Job har mycket att lära oss. Gud säger om Job: *”På jorden finns ingen som är så from och rättsinnig, ingen som så fruktar Gud och undviker det onda”* (Job 1:8). Ändå tillåter Gud att djävulen utsätter

Job för ofattbart svåra prövningar, så att t o m Jobs fru frestar honom med orden: "Förbanna Gud och dö!" (Job 2:9). Sångaren Asaf var nära att förlora tron när han "var plågad hela dagen och tuktrad varje morgon" (Ps 73:14). Men till slut inser han genom Guds hjälp hur fel det var att bli bitter mot Gud. "För mig är det gott att vara nära Gud. Jag tar min tillflykt till Herren GUD för att förkunna alla dina gärningar" (Ps 73:28).

Jakob klargör tydligt i Jakobs brev 1:12–14: "Salig är den som håller ut i prövningen (*peirasmós*), för när han har bestått provet ska han få livets krona som Gud har lovat dem som älskar honom. Ingen som blir frestad ska säga: 'Det är Gud som frestar mig.' Gud frestas inte av det onda och frestar inte heller någon. Var och en som frestas dras och lockas av sitt eget begär."

SE

*Erbjudande för julkappskorgen –
en biblisk grundbok i alla kristna hem:*

Horisontellt och vertikalt

– lösningen på Guds korsord?

Lars Borgström har som lärare på Johan Movingers gymnasium under många år sammanställt eget material för kursen "Religionskunskap – specialisering". Denna bok är en bearbetning av materialet till en lärobok, med layout och omslag av Kjell Petter Bakken.

Bokens målgrupp är i första hand gymnasier, bibelskolor och bibelgrupper, men kan också varmt rekommenderas för den vanliga bibelläsaren. Läs några provsidor på produktsidan!

Julerbjudande från advent till trettondag: endast 195 kr.

Utblick över samtiden

Bör aborträtten grundlagsskyddas?

Det är viktigt att aborträtten inte blir ifrågasatt, menar många och förespråkar därför att aborträtten bör inskrivas i grundlagen. ”Staten måste garantera alla kvinnor effektiv, säker och lika tillgång till rätten att frivilligt avsluta en graviditet.” Det skrev statsminister Ulf Kristersson (M) tillsammans med ministrar från KD, L och SD i en debattartikel i Expressen i mars 2023. I en motion till riksdagen 2024/25:1793 av Linnéa Wickman m fl (S) om ”Grundlagsskydd för aborträtten” heter det inledningsvis:

”Rätten till fri och säker abort är avgörande för att kunna bestämma över sig själv och sin egen kropp. Men runtom i världen attackeras flickors och kvinnors rättigheter av högnationalistiska och konservativa krafter, vilket resulterat i att rätten och tillgången till fri abort inskränkts i flertalet länder i och utanför Europa.”

Motionen avslutas med orden:

Under 2024 blev Frankrike det första landet i världen att skriva in aborträtten i sin grundlag. Ett beslut som också Sverige kan inspireras av. Låt Sverige bli en av de länder som följer Frankrikes exempel och stärker skyddet för aborträtten genom att skriva in den i grundlagen.

I ”Förslag till riksdagsbeslut” står det: ”Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundlagsskydda aborträtten och tillkännager detta för regeringen.

Ingenting sägs om det nya människolivets rätt att leva! Är det bara en cellklump, en del av kvinnans kropp? Konung David skriver: ”Du har skapat mina njurar, du vävde mig i moderlivet. Jag tackar dig för att jag är så underbart skapad. Underbara är dina verk, min själ vet det så väl. Benen i min kropp var inte osynliga för dig när jag formades i det fördolda, när jag bildades i jordens djup. Dina ögon såg mig när jag bara var ett foster. Alla mina dagar blev skrivna i din bok, formade innan någon av dem hade kommit” (Ps 139:13–16).

När en kvinna blivit gravid brukar hon säga: ”Jag har blivit med barn.” Ett nytt människoliv har tänts i kvinnans kropp som inte är samma individ som mamman utan en egen individ. Ändå talar man ständigt om det nya livet som om det vore **en del av** mammans kropp.

Det är skrämmande att så få företräder det späda lilla barnets rätt att leva, barnets skyddsbehov. I VLT den 22/10 2024 skriver förbundsordföranden för Liberala ungdomsförbundet:

Rätten till den egna kroppen borde ses som en av de allra mest grundläggande rättigheterna. Den svenska aborträtten har funnits i över femtio år. Det svenska abortmotståndet är än så länge oerhört marginaliserat i den offentliga debatten... Men den svenska aborträtten är inte ohotad... Det är nu eller aldrig som aborträtten kan garanteras i grundlagen.

Abort berör två kroppar, två människoliv

I Lutherska bekännelsebrevet den 22/10 2024 klargör Tor Jakob Welde vad abort verkligen handlar om, nämligen inte bara om mammans kropp. Han skriver utifrån situationen i Norge:

Tänk om alla invånare i de norska kuststäderna Bergen, Haugesund, Stavanger och Kristiansand ”togs bort”. Mer än en halv miljon människofoster har avlivats i Norge sedan lagen om så kallad självbestämmande abort infördes på 1970-talet. Detta motsvarar ungefär antalet invånare i de fyra nämnda städerna. Så många är borta.

”Alla måste få ha kontroll över sin egen kropp”, sägs det. Och det låter helt rimligt i princip. Icke desto mindre är detta ett vilseledande och bedrägligt språk, eftersom abort berör två kroppar, två människoliv, två individer. Men en av de två bör inte räknas. Det är ”anmärkningsvärt att en blåsippa bakom soptunnan har ett starkare rättsligt skydd än ett foster”, som den norske journalisten Niels Chr. Geelmuyden har konstaterat. Barnet i moderns mage har förklarats fredlöst under de första månaderna av sin existens.

Att det mänskliga livet börjar vid befruktningen är ett biologiskt faktum. Vi vet mycket mer om fostrets underbara utveckling idag än tidigare. Alla gener är på plats redan från början, och redan efter tre veckor börjar hjärtat slå.

Vi har alla varit så små. Det var du – just du med en unik ny kombination av gener – som fanns där i mammans mage just då. Det var inte en

annan. Du har vuxit och utvecklats mycket sedan dess. Du föddes, lärde dig krypa, gå och prata, blev tonåring och vuxen. Men det handlar bara om olika livsstadier eller utvecklingsfaser. Redan som foster i moderns mage är man en levande människa, som borde ha rätt till skydd i detta land. Det borde verkligen alla kunna enas om.

Så liten var vår Herre Jesus! Han blev avlad av den helige Ande. Guds evige Son blev människa i Jungfru Marias livmoder. Naturligtvis blev han inte en människa först några månader in i hennes graviditet, eller vid födseln. Nej, från befruktningsoögonblicket var han både sann Gud och sann människa. Men om det hade varit i dag, skulle den unga, gravida Maria, Guds moder, kanske ha uppmuntrats att abortera sin Son.

Nu är det inte kyrkans uppgift att bestämma hur statens lagar ska se ut. Detta är ett ansvar som ligger hos landets politiker, de valda företrädarna för folket. Ändå är det församlingens uppgift att tala om vad Guds ord säger om liv och död, rätt och fel, till alla som vill lyssna. Abort strider mot det femte budordet: "Du skall icke dräpa."

Både moderns och fostrets liv måste skyddas, båda måste visas hänsyn och omsorg i en utsatt situation. Även om vi bör fortsätta hävda att abort är fruktansvärt fel, är det mycket viktigt att kommunicera att det finns förlåtelse även för denna synd. "Kom till mig, alla ni som arbetar och bär på tunga bördor, så ska jag ge er vila", säger Frälsaren. I hans namn ska omvändelse och syndernas förlåtelse predikas för kvinnor och män i alla länder.

Att Gud har visat mänskligheten sådan kärlek, att han har blivit människa, sänt sin Son för att sona våra synder, det ger oss alla ett stort värde. Ung eller gammal, liten eller stor, sjuk eller frisk, var och en är värdefull för honom.

Förkunnelse om synd borde vara det mest självklara i kyrkan

Pastorn och föreståndaren för Pingstkyrkan i Lund Henrik Åström har skickat ett debattinlägg till tidningen Dagen den 25/10 2024 med ovanstående rubrik. Vi saxar ur denna artikel:

Talet om synd har ofta förknippats med felaktiga handlingar, men synden behöver förstås bredare än så. I Bibeln handlar synd om att

missa målet utifrån Guds avsikt med livet och med skapelsen. Synd innebär därmed att människan misslyckas med att vara det som Gud vill att hon ska vara och att leva det liv som hon är skapad till att leva... I Bibeln beskrivs synden också som en makt som hela mänskligheten nu är slav under, och det är denna makt som får oss att leva gudsfrånvänt och handla felaktigt. Därför hjälper det inte att Gud ger människan ett antal goda bud att följa eftersom vi som slavar under syndens makt är oförmögna att helt följa Guds bud och gå den goda vägen.

Det är därmed synden som makt som är roten till mänsklighetens problem och som gör att vi inte förmår att göra rätt och behaga Gud (Rom 7:14–24). Syndens makt behöver brytas, och det är detta som evangeliet handlar om (Rom 8).

De goda nyheterna

I Bibeln ser vi att förkunnelsen av de goda nyheterna om frälsning på ett tydligt sätt är sammankopplad med människans fallna och syndiga tillstånd. Ängelns budskap till Maria, Jesu mor, är att hon ska föda en son som ska frälsa människan från hennes synder. När Johannes döparen ser Jesus säger han: ”Se Guds Lamm som tar bort världens synd” (Joh 1:29).

Det är tydligt hur Jesus tjänst, hans uppdrag och de goda nyheterna om frälsningen handlar om människans synd. Det är synden som är det stora problemet och frälsningens fantastiska budskap om befrielse presenteras därför som kontrast till syndens förödande makt och verklighet...

Talet om synden måste leda till korset

Om mina iakttagelser stämmer, att vi i dag har fått allt svårare att tala om synden, finns det då en risk att talet om korset och försoningens absoluta nödvändighet i praktiken börjar komma alltmer i skymundan i kyrkan och i dess förkunnelse? Jag tror att kyrkans oförmåga att i vår tid tala om synden är en av flera anledningar till att kyrkan i västvärlden i dag minskar och alltmer brottas med sin identitet. En kyrka som till synes tenderar att uppfatta talet om synden som en större utmaning än själva synden i sig har allvarliga utmaningar.

Kyrkan i dag behöver hitta nya sätt att frimodigt predika omvæn-

delse från synden, men då måste vi också likt de bibliska texterna alltid landa vid korset. Men det är genom att först sätta den rätta diagnosen på människans fallna tillstånd som det finns goda förutsättningar för människans ögon och hjärta att öppnas för korsets nödvändighet och befriande budskap.

Det kristna talet om synden handlar därför i grunden om att peka på nåden och om en upprättad relation med Gud, men också om upprättade relationer mellan oss människor. I Romarbrevet 5:20 läser vi att ”där synden blev större, där överflödade nåden ännu mer”.

Utifrån detta borde talet om synden vara den mest självklara förkunnelsen i kyrkan och på kristna sommarkonferenser, eftersom det alltid vill leda till Jesus, till korset, till försoning och till den kraft som också hjälper oss att leva tillsammans i enhet och att förlåta varandra så som Jesus har förlåtit oss.

Är synd en privatsak?

Den kanske känsligaste frågan i vår tid gällande synden är: Ska församlingen lägga sig i en människas personliga synd? Med andra ord: Är den personliga synden en privatsak eller också en sak för församlingen? Många uppfattar i dag synd som något mellan den personliga personen och Gud. Att församlingen skulle påpeka någons synd och vägleda till omvändelse har blivit något kontroversiellt. I detta tenderar också prövningen av vad som är synd alltmer bygga på en individuell bedömning, där synden också riskerar att definieras på nytt sätt.

Men vi behöver inse att syndens makt över människan gör hennes egen förmåga att bedöma vad som är synd långt ifrån tillförlitlig. Här behöver församlingen med mild ande och utifrån Guds ord vägleda den enskilde rätt. ”Bröder, om någon skulle ertappas med en överträdelse, då ska ni som är andliga människor med mild ande upprätta honom. Men se till att inte du också blir frestad” (Gal 6:1). ”Mina bröder, om någon bland er kommer bort från sanningen och någon återför honom, så ska han veta att den som återför en syndare från hans villoväg räddar hans själ från döden och överskyler många synder” (Jak 5:19–20). I en kristen församling dömer vi aldrig varandra, utan vi vägleder i stället varandra till Jesus och till den försoning som han genom sin död och uppståndelse gjort möjlig för

oss alla. Om kyrkan vill vara trogen sitt uppdrag måste den predika ett evangelium av både sanning och nåd. Vi behöver klarlägga den dystra diagnosen att människan står under syndens makt för att sedan också proklamera att det finns försoning och befrielse för alla... Den som fått mycket förlåtet har genom Anden fått en ny vilja att själv vilja förlåta. Utifrån detta behöver kyrkan även i dag likt Johannes döparen peka på Jesus och säga: ”Se Guds lamm som tar bort världens synd!”

Ett stort tack till Henrik Åström för detta välbehövliga debattinlägg. Det var ett ord i rättan tid. Vet man inte vad som är synd, förstår man inte heller vad som är nåd. Numera verkar många kyrkor ha glömt vad som är kyrkans centrala uppgift, att förkunna synd och nåd och syndares enda Frälsare. När Bibelns undervisning om syndens stora förförande makt och dess tydliga yttringar förtigs eller förnekas under påverkan av tidsandan, då blir evangeliet om Kristus och hans frälsningsgärning irrelevant. Ja, Bibelns rika undervisning lyser ofta med sin frånvaro. I stället blir det ofta någon sorts social välvilja som förkunnas. Det som Bibeln tydligt visar strider mot Guds ord kan ibland öppet försvaras. Vem Kristus är och vad han är och vad han har gjort för vår frälsning till glädje och nytt liv för oss syndare, det nämns ofta inte.

Ska Jerusalems tempel byggas upp igen?

Enligt många artiklar på nätet kommer ett tredje judiskt tempel att byggas upp på tempelplatsen i Jerusalem. Sedan förstörelsen av det andra templet år 70 e Kr har religiösa judar bett till Gud att tillåta ett tredje tempel att byggas på tempelberget. Denna bön har varit en formell del av judendomens tre dagliga bönestunder. Man menar att profeterna i Tanach (det vi kallar Gamla testamentet) förutspådde att det tredje templet skulle byggas när Messias enligt judisk tro kommer. Både år 361 och 614 har återuppbyggnad satts i gång, men resultatet har rivits ner av fientliga arméer.

Även kristna Israelvänner kan ha en förväntan om ett tempelbygge på platsen. De ser det som en uppfyllelse av Bibelns eskatologiska profetior, bl a Hes 40–48 om det nya gudsriket med templet i mitten av mitten. En sk kristen sionism är vanlig bl a bland konservativa reformerta och karismatiska rörelser, inte minst i USA. I Sverige är den ganska vanlig inom trosrörelsen och pingströrelsen. Kristna sionister anser att Guds geografiska löften i Gamla testamentet till judarna fortfarande gäller.

Gäller fortfarande Sinaiförbundet?

Lär verkligen Gamla testamentet att Jerusalems tempel ska byggas upp igen, att därmed Sinaiförbundet fortfarande gäller och att dess offer-tjänst borde återupptas? Är det nya förbundet bara ett påhitt av Jesus och apostlarna, att nya förbundet är Guds fullbordan och avslutningen av det gamla förbundet?

Nej, också Gamla testamentet (Tanach) lär tydligt genom profeten Jeremia på 600-talet f Kr: ”Se, dagar ska komma, säger HERREN, då *jag sluter ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus, inte som förbundet jag slöt med deras fäder ... förbundet med mig som de bröt*” (Jer 31:31–32). Hebreerbrevet kommenterar: ”När han talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat det förra föråldrat. Och det som blir gammalt och föråldrat är på väg att försvinna... Nu har Kristus kommit som överstepräst *för det goda som skulle komma*. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså inte tillhör den här skapelsen, gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning... Därför är Kristus medlare för *ett nytt förbund, för att de som är kallade ska få det utlovade eviga arvet*, när han nu med sin död har friköpt oss från överträdelserna under det förra förbundet... Toráh ger en skuggbild av *det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt*” (Heb 8:13–10:1).

Men Sions berg då?

Säger inte Jesaja och Mika att det ska ske i den yttersta tiden att berget med HERRENS hus ska stå fast grundat och vara högst bland bergen, upphöjd över höjderna och att alla hednafolk ska strömma dit. De ska säga: ”Kom, låt oss gå upp till HERRENS berg, till Jakobs Guds hus. Han ska lära oss sina vägar så att vi kan vandra på hans stigar” (Jes 2:2–3, Mika 4:1–2)? Sant. Men detta är enligt Jesus och hans apostlar *en geografisk bild för Guds sanna rike*, som inte är av den här världen och inte kan ses med ögonen (Luk 17:20, Joh 18:36).

De Kristustroende, de från judafolket och hednafolken som tror att Jesus är den utlovade Messias och att han har fullbordat den utlovade frälsningen, de har kommit till Sions berg. ”*Ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, till änglar i mångtusenatal, till en festgemenskap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen*” (Heb 12:22–23). De har inte kommit till

ett geografiskt berg som likt Sinai berg kan skakas. ”När vi nu får ett rike som inte kan skakas, låt oss då vara tacksamma” (Heb 12:28).

Ett världsvitt rike

Redan Gamla testamentet klargör att Guds sanna rike är mycket större än Kanaans land, fastän dess kung kommer till sitt folk i ringhet: ”Fröjda dig stort, dotter Sion! Se, din kung kommer till dig, rättfärdig och segerrik är han. Han kommer ödmjuk, ridande på en åsna, på en åsninnas föl... *Hans välde ska nå från hav till hav, och från floden till jordens ändrar*” (Sak 9:9–10). Messias förebildas av Salomo som fridens kung: ”I hans dagar ska den rättfärdige blomstra, stor frid ska råda tills månen inte mer finns till. *Han ska härskas från hav till hav, från floden till jordens ändrar*” (Ps 72:7–8).

I detta världsvida rike går löftet till Abraham i fullbordan: ”I dig ska jordens *alla släkten* bli välsignade” (1 Mos 12:3). I profetian om Messias i Jes 49:6 står: ”Det är för lite att du bara är min tjänare som upprättar Jakobs stammar och för tillbaka de bevarade av Israel. *Jag ska sätta dig till ett ljus för hednafolken, för att du ska bli min frälsning ända till jordens yttersta gräns.*”

Jerusalems tempel ska inte byggas upp igen

Templet *har redan* byggts upp, det sanna templet. Det uppstod på tredje dagen precis som Jesus hade sagt: ”*Jag ska resa upp det på tre dagar*” (Joh 2:19). För dessa ord blev Jesus hånad när han hängde på korset: ”*Du som river ner templet och bygger upp det på tre dagar, fräls dig själv om du är Guds Son och kom ner från korset!*” (Matt 27:40).

I det sanna Jerusalem finns inget jordiskt tempel bekräftar Jesus för aposteln Johannes i Uppenbarelseboken när han drar bort slöjan: ”*Något tempel såg jag inte i staden, för Herren Gud den Allsmäktige och Lammet är dess tempel*” (Upp 21:22). ”*Den som segrar ska jag göra till en pelare i min Guds tempel*, och han ska aldrig mer lämna det. På honom ska jag skriva min Guds namn och namnet på min Guds stad, det nya Jerusalem som kommer ner från himlen” (Upp 3:12).

”Stenen som husbyggarna förkastade har blivit en hörnsten. HERREN har gjort den till detta, underbart är det i våra ögon” (Ps 118:22–23). ”Se, jag har lagt en grundsten i Sion, en beprövad sten, en dyrbar hörnsten, en fast grundval. Den som tror på den behöver inte fly” (Jes

28:16). Angående Jesus som hörnstenen, se Matt 21:42–43. Petrus skriver: ”Kom till honom, den levande stenen, förkastad av människor, men utvald och dyrbar inför Gud. Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap” (1 Pet 2:4–5).

Paulus skriver: ”Vi är den levande Gudens tempel” (2 Kor 6:16). ”Han har uppväckt oss med honom och satt oss med honom i den himmelska världen, i Kristus Jesus” (Ef 2:6). ”Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv. I honom fogas hela byggnaden samman och växer upp till *ett heligt tempel i Herren*” (Ef 2:20–21).

SE

Julerbudande:

Profeten Sakarja och hans bok

**En högaktuell bok av Seth Erlandsson
om tolkning av GT-profetior.**

På ett uppfriskande, övertygande och trosstärkande sätt visar Seth Erlandsson hur Jesus Kristus är kärnan och stjärnan i Gamla testamentet och inte minst i profeten Sakarjas bok.

Från advent till trettondag endast 90 kr (normalpris 150 kr).

OCH SE, DET VAR MYCKET GOTT

En antologi om kön, identitet och skapelseordning

Red. Annette Westöö och Ralf Ebel.

Timoteus förlag, 296 s.

Timoteus förlag har gjort en djärv satsning med denna bok. Den utmanar det som i dag är en av de heligaste principerna i politik och samhälle: feminismen som idé med dess verkningar i form av normkritik av många slag. Även om antologin med dess 18 författare, män och kvinnor, inte har en full samsyn på allt, förenas de av sin starka tilltro till Bibeln som Guds ord, en kritisk inställning till feminismen och en oro över utvecklingen i kyrka och samhälle. Om denna bok blir läst och tagen på allvar av dagens politiker och kyrkoledare måste de bli rejält omskakade.

Redan när jag läste redaktörernas förord gick mina tankar till Inge-Mar Furbergs föredrag i Umeå 1973, *Guds skapelseordning* (finns återgivet i boken *Guds ord består*, Biblicums förlag 2021). Han citerar där Martin Luther i Stora Galaterbrevskomentaren: ”I världen och efter köttet finnes en utpräglad olikhet och skillnad i rang mellan olika personer, och den skall med flit upprätthållas. Ty om kvinnan ville vara man, sonen fader, lärjungen lärare, tjänaren herre och undersåten överhet, skulle hela samhällsordningen råka i en oerhörd förvirring.”

Denna förvirring, som Furberg erfor i det svenska samhället redan för mer än 50 år sedan, har numera erövrat hela samhället. Den som vågar ifrågasätta feminismens grundprinciper möts av ett ramaskri, inte minst i sociala medier. Trots det vågar dessa modiga redaktörer träda upp, assisterade av lika modiga kristna skribenter, för de har insett att det som framförs som absoluta sanningar inte stämmer med det som Bibeln lär.

Boken är indelad i fyra huvudavsnitt: 1) Feminism, förtryck och frihet, 2) Feminismen och familjen, 3) Kvinna och man i församlingen och 4) Helande och hopp: en väg framåt.

I det första avsnittet finns en berörande artikel av *Sofi Lindahl* om abortfrågan, benämnd *Kvinnoförtryck i frihetens namn? En inblick på den fria abortens bakgård*. Författaren anför citat av kvinnor som påtvingats abort inom äktenskap, samboskap, nya relationer och tillfälliga relationer. Hon berättar om nonchalans inom vårdsystemet inför osäkra kvinnor som lättvindigt erbjuds abortpiller. De mest berörande vittnesbörden ges av kvinnor som fått ångest när de tvingats spola ner fostret i toaletten eller slänga det i soptunnan, efter att de kunnat urskilja armar, ben, öron och ansikte på den som skulle ha blivit deras barn.

Micah Fryxelius reder ut *Feminismens filosofiska fadäser* med logiska resonemang. Han gör också en systematisk definition av feminismen. Den första vågens feminism handlade om kvinnlig rösträtt och att vara lika inför lagen. Den andra vågens feminism frångick detta syfte genom att ge kvinnorna rätt till sin avkomma, men inte männen. Männen har i abortlagstiftningen enbart skyldigheter, men inte rätt till sin avkomma. Också den sexuella frigörelsen hörde till denna våg, inte i lika rättigheter utan i lika utfall i synen på rättvisa. I den tredje vågens feminism blir identitetspolitiken framträdande. Där skiljer man på särartsfeminism, som är rätt konservativ, och likhetsfeminism, där betoningen av kön som en social konstruktion är typiska betoningar. Fryxelius' egen definition på feminism är likhetsfeminism och andra vågens feminism.

TVå av skribenterna är aktiva i *Biblicum*: *Tor Jakob Welde* och *Lars Borgström*. Weldes artikel, *Mannens och kvinnans roller i familjen*, har publicerats i tidskriften nr 2/2020. Lars Borgström har gjort en grundlig analys av avsnittet om talförbudet i 1 Kor 14:33b–38: *Inte erkänd*. Artikeln är en av höjdpunkterna i boken. Dessutom har han en kort undersökning av argumentet att Junia/Junias i Rom 16:7 skulle ha varit en kvinnlig apostel. Redaktören Westöö gör en betydande intervju med honom med anledning av att han tänkt om från sin tid som präst i Svenska kyrkan.

En annorlunda artikel är den som *Anders Lindström* står för, men den passar bra in i bokens huvudtema. Artikeln är en återgivning av en predikan som han höll på andra söndagen i fastan i slutet av 1990-talet, med titeln *Isebel – kvinnokraft på villovägar*. I en intervju efteråt med Annette Westöö berättar han hur hans predikan ledde till ett antal anmälningar till Domkapitlet, vilket ledde till en erinran. Han lämnade då Svenska kyrkan på eget initiativ.

Hanna Fryxelius berättar i sin artikel ”*Jag slutar!*” hur hon i sin tjänst-

göring som pastor och församlingsföreståndare började brottas med frågan om kvinnligt ledarskap. Hon skriver att frågan blev som en badboll, som hon hela tiden tryckte ner under vattnet, men som ständigt hoppade upp och inte lämnade henne ifred. Det blev slutligen nödvändigt för henne att inför medarbetarna meddela sitt beslut att sluta som pastor, vilket väckte chock och bestörtning.

En liknande kamp beskriver också *Miriam Tinglöf* i en intervju med Westöö: *Miriam och bibelorden som inte poppade upp*. De svåra bibelorden om mäns och kvinnors roller poppade aldrig upp som hon hoppades. Hon gick in i debatter, där hon tog upp dessa svåra texter, och fick många mothugg. Hon tjänar fortfarande som föreståndare i en liten pingstförsamling, och erkänner att hon inte är helt konsekvent, eftersom det inte finns män som nu kan ta över hennes roll. Hon erkänner att hennes problem var att hon inte hade förstått evangeliet. Och den viktigaste frågan är: "Vad säger Gud om det här?"

Utgivaren Ralf Ebel träder fram i en sammanfattning av vad Bibeln säger om kvinnor: *Kulturellt betingat och motsägelsefullt – eller samstämmigt?* Ärligt redovisar han hur han brottats med frågan, men kommer fram till att det är Bibeln själv som måste tala. Därför lägger han fram de omstridda bibelorden, och gör förtjänstfullt klara slutsatser. Han måste dock erkänna att Bibeln inte alltid ger svar på alla frågor. Han finner till exempel inget klart svar på frågan, i vilket sammanhang kvinnor får be och profetera (1 Kor 11:5), och inte heller förstår han varför änglarna kommer in i bilden (v10). Och betyder talförbudet (1 Kor 14:34) verkligen att kvinnan ska vara "knäpptyst"?

En artikel tar upp den svåra frågan om att täcka huvudet, 1 Kor 11. Författaren är *David Philips*. Hans genomgång av texten avslöjar att han är reformert, då han förklarar dop och nattvard vara symbolhandlingar (något som översättaren Westöö inte ansluter sig till). Slutsatsen av exegesen är för honom helt klar: alla kvinnor i alla tider ska ha något på huvudet under gudstjänsten. Jag upplever dock en brist i hans exeges: han definierar inte vad bön och profetia är i det här fallet. Gäller det varje kvinna, som deltar i en gudstjänst (en praxis som ännu för några generationer sedan på sina håll var helt allmän), eller avses kvinnor som i något sammanhang framträder med offentlig bön och profetia?

I det sista avsnittet, om helande och hopp, berättar *Predrag* och *Kristina Djurachkovitch* om försoning mellan makar: *En Gud som skriver rakt på krokiga rader*. Efter ett långvarigt äktenskap blev det skilsmässa

och sedan på nytt förnyelse av äktenskapet. Berättelsen är ett finstämt vittnesbörd av betydelsen av bekännelse och förlåtelse, och hur Gud ger kraft att simma mot strömmen.

Selma Gamaleldin skriver om hur hon blev helad från könsdysfori: *Grattis, du är kvinna!* Efter att ha kämpat mot sin känsla att vara en pojke upptäckte hon efter hand sin kvinnliga identitet. Hon gick ut med sin könsdysfori efter att hon blivit sparkad av sin skola för att hon som lärare inte ville säga pronomenet hen om en sjuårig pojke. En amerikansk kvinna, *Carla*, ger i en mejlkonversation med Annette Westöö exempel på sin kamp för sin kvinnliga roll i äktenskapet och motive-ringar varför hon har börjat täcka sitt huvud.

Ralf Ebel kommer i ett slutavsnitt med många goda råd. De utmynnar i Heb 12:2: "Och låt oss ha blicken fäst på Jesus, trons upphovsman och fullkomnare." Det är inga dåliga råd. Allra sist ger bokens redaktörer kortfattade råd till dem som lever i en våldsam relation. I dessa råd förenar sig *Per-Anders Grunman*, som också har skrivit ett avsnitt om att vara man i en feministisk kultur. Han visar på det som saknas i dagens tänkande: "Bibelns svar på feminismen är att hjälpa både män och kvinnor att se sin egen synd, ångra den och få förlåtelse för den i Kristi blod."

En randanmärkning angående yttre utformning vill jag ännu göra. Boken använder såväl fotnoter som slutnoter. Fotnoterna förklarar den löpande texten, medan slutnoterna innehåller fördjupande hänvisningar till litteraturen. Det här kan vålla förvirring, särskilt som ingen litteraturförteckning finns längst bak. Ett exempel: Lars Borgström har en litteraturlista i anslutning till sin huvudartikel. Då man vill slå upp en slutnot måste man gå till slutet av boken, för att sedan åter bläddra fram litteraturlistan för att se uppgifter om källan.

Som helhet uttrycker boken en stark tillit till Guds ord. Många av författarna söker ännu klarhet i hur man ska förstå enskilda ställen, men alla uttrycker en strävan efter att följa Herrens bud i allt. Därför är den här boken värd att sprida och göra känd.

Ola Österbacka

Gåvoredovisning 2024-08-20 – 2024-10-25

Onämnd 500, Onämnd 200, Onämnd 300, Till Eivor Waljös minne Kjell & Margit Rydh 500, Till Eivor Waljös minne Fredrik Gunnarsson 200, Till Eivor Waljös minne Karolin, Martin & Kristina med familjer 85 EUR, Onämnd 1000, Kerstin Waljö 200, Till Eivor Waljös minne Stefan & Gunilla Hedkvist 1000, Till Eivor Waljös minne Lilian Kullenberg 500, Till Eivor Waljös minne Gunhild Gunnarsson 500, Till Eivor Waljös minne Johannes Gunnarsson 1000, Bjarte Edvardsen 100, Till Eivor Waljös minne Lars Eliasson 500, Per-Axel Oskarsson 500, Helga Dahlskog 40 EUR, Göran & Petra Sjöqvist 300, Gunnar Åkerström 400, Ove Ahlström 250, Ulf Westerberg 3000, Onämnd 300, Onämnd 200, Onämnd 1000, Roger Windahl 50, Bjarte Edvardsen 100, Kerstin Waljö 200, Till Eivor Waljös minne Ingvar & Jonna Adriansson 500, Martin Wihlborg 500, Jonnie Slottheden 1000, Onämnd 400, Gunnar Åkerström 200, Onämnd 100, Helga Dahlskog 40 EUR, Onämnd 1000, Onämnd 300.

Varmt tack, kära understödjare! ”Det är Herrens nåd, att det inte är ute med oss, att det inte är slut med hans barmhärtighet. Den är ny varje morgon, stor är din trofasthet. HERREN är min del, det säger min själ, därför hoppas jag på honom. HERREN är god mot dem som väntar på honom, mot den själ som söker honom. Det är gott att i stillhet hoppas på hjälp från HERREN” (Klag 3:22–26).

Viktig bok nu som julerbjudande!

Vilken gud kan då rädda er?

– *Utläggning av Daniels bok*

Seth Erlandsson skriver om denna viktiga bok av Lars Borgström:

Daniels bok är en bibelbok som bibelkritiken avvisar som ett falsarium. Bara det mänskligt sett möjliga kan den acceptera som sant. Framtidsförutsägelseerna är alltför exakta! Daniel håller med: ”Inga vise män, besvärjare, spåmän eller stjärntydare” kan uppenbara det fördolda. Men ”det finns en Gud i himlen som kan uppenbara hemligheter” (Dan 2:27f).

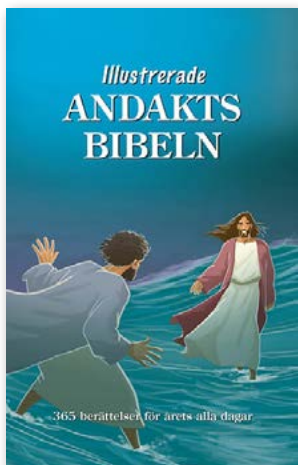

Jordiska supermakter kommer att gå under medan Guds rike består för evigt. Nebukadnessar fick i en dröm se att ”den lilla stenen” (Messias) krossade alla jordiska riken och ”blev ett stort berg som uppfyllde hela jorden” (Dan 2:35). Den enda frälsningen för oss syndare uppenbarades för Daniel: ”Den Smorde” (*Mashiach*) skulle ”göra slut på överträdelse, förseгла synder, försona skuld” och ”föra fram en evig rättfärdighet” (Dan 9:24).

Julerbjudande från advent till trettondag: 150 kr.

Beställ från <https://biblicum.nu>.

Erbjudande för julkappskorgen: *Illustrerade ANDAKTSBIBELN*

Börja varje dag med en inspirerande berättelse från Bibeln! Här möter du 365 lagom långa läsningar, en för var dag. Varma och härliga illustrationer välkomnar in i Bibelns värld. Kliv in i de välkända berättelserna med Abraham och Sara, David och Goliat, Jesus och Maria och många fler.

Texten är klippt ord för ord från Svenska Folkbibeln, en modern och texttrogen översättning.

Boken är en utmärkt julklapp till barnfamiljer!

Specialpris under advent till trettondag: 245 kr!

Se också våra andra julkampanjpriser!

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>